

Arabesk geri dönüyor...

Betül Tansel 10.06.2013

 Arabesk geri dönüyor... Merhaba, Daha önce yazılarımı popüler kültür sayfasında görenleriniz vardır belki de içinizde. Artık köşe yazarı sıfatıyla yazmayı sürdüreceğim. Daha çok Türkiye'deki diziler ve diğer popüler kültür öğeleri üzerinde yazacak olsam da yurtdışına dair bazen Türkiye ile karşılaştırmalı bazen de sadece o ülkeye has popüler kültür yazılarım da olacak. Ele aldığım unsurları sosyolojik bir bakış açısıyla ama esprili bir dille değerlendirmeye çalışacağım. Umarım bu serüven hepimiz için keyifli bir yolculuk olur. Karşınızda ilk durağımız arabesk...

Bu aralar toplumun halet-i ruhiyesi nedir diye sorsalar arabesk derdim. Hem de öyle böyle değil. Son günlerde Taksim'de olup bitenler karşısında birileri umut dolu ama bir yandan da her şeyin kötüleşeceğine dair bir endişe taşıyorken birileri de karamsar olsalar da bir şeylerin düzeleceğine dair inançlarını koruyorlar. Bir kısmı ise tamamen boşvermişler artık ne çıkarsa bahtımıza diyorlar. Ama bu halet-i ruhiye de sabit değil. Bazen yaşanan gelişmeler doğrultusunda aynı gün içinde bir ruh halinden diğerine sürüklenip duruyor insanlar. Tuhaf bir durum yani. Peki nedir bu arabesk?

Arabesk, Türkiye'nin modern Batılı bir cumhuriyet kurma amacıyla takip ettiği kültür sanat politikasının bir sonucu. Batılı çağdaş medeniyetler seviyesine yükselmek amacıyla, 1934-1936 yılları arasında klasik Türk müziğinin hem okullarda hem radyolarda yasaklanması nedeniyle halkın Mısır Radyosu'nu dinlemeye başlaması bu müzik türünün temelini teşkil etti. Böylece klasik Türk müziği, Batı müziği, halk müziği ve Mısır müziğinin birleşimi sonucunda arabesk müzik türü oluşmaya başladı.

Yoksulların müziğiymi

1960'larda yaşanan hızlı kentleşme süreci ile arabesk gözle görünür hale geldi. Köyden gelen insanlar kentteki yaşama uyum sağlayamadı. Yoksulluk, dışlanmışlık ve yalnızlık göç edenlerin durumunu tanımlayan ifadelerdi. Alt sınıfların müziği olarak tanımlanan arabesk, "piyasa müziği" ve/veya "yoz müzik" olarak adlandırıldı. Dönemin tek kanalı olan TRT de arabeske sıcak bakmayanlardandı. Ta ki 1980 yılbaşı programında, artık dönemin toplumsal ve politik şartlarının değişmesinin ve kültür endüstrisinin gelişmesinin etkisiyle, sürpriz yaparak Orhan Gencebay'ın "Yarabbim" şarkısını seslendirmesine izin verene kadar. Dönemin iktidar partisi olan Anavatan'ın da desteğiyle 1980'lerde yaşanan yükseliş 1990'ların ikinci yarısında yerini pop müziğe bıraktı. Günümüzde ise dizilerde kullanılmaya başlanan parçalarla arabesk tekrar ilgi odağı olmaya başladı. Şimdi dizi müziği olarak arabeski tercih eden iki dizi üzerinden durumu ele alalım.

Leyla ile Mecnun... TRT'nin absürd komedi türündeki dizisi arabeskin üç büyüklerinden Ferdi Tayfur'un şarkıları üzerine kurulu. Orta ve orta alt sınıf insanların hayatları etrafında şekillenen ve izleyicilerinin çoğunu gençlerin oluşturduğu dizi, Ferdi Tayfur şarkılarının genç kitle tarafından tanınmasını ve sevilmesini sağladı. Büyükler içinse bu şarkılar, anılara doğru bir yolculuk demekti. Dizide yayınlanan şarkıların Youtube'taki videolarının yorum kısımlarına yazılan "Böyle bi? dizi yapıp değerli sanatçıları hatırlatmaları güzel bişey, Leyla ile Mecnun, arabeskçi yaptın bizi helallll.. Bir zamanlar kiro şarkısı dediğimiz şarkıları çatır, çatır dinliyoruz. Madem dönüyorsa başımda dünya oppaaaaa :, Leyla ile Mecnun sayesinde hayatımıza giren bi şarkı daha..." gibi yorumlar eşliğinde videonun izlenme oranının artış eğilimine girmesi bunun bir göstergesi. Ferdi Tayfur sadece şarkılarıyla değil Mecnun'un odasındaki çerçevelenmiş fotoğrafı ve filmlerinin posterleri ile de dizideki önemli

unsurlardan biri. Tabii sadece o değil, Orhan Gencebay ve Müslüm Gürses de dizide şarkılarıyla kendine yer buluyor. Arabeskin Kraliçesi Bergen'i de unutmamak lazım. Ayrıca "Duvardaki Resmin", "Huzurum Kalmadı", "Sevdalılar Beni Anlar" gibi bazı şarkıların oyuncular tarafından yeniden düzenlenmesi diziye ayrı bir güzellik ve içtenlik katıyor.

Arabeski TRT istedi

Arabeskin yoğun olarak kullanıldığı bir diğer dizi de Beni Böyle Sev. "Çimen göz ile boncuk gözün" aşkları etrafında gelişen ve sınıf farklarının oluşturduğu problemlere de atıfta bulunan bir romantik komedi. Dizi, adını Orhan Gencebay'ın aynı isimli şarkısından alıyor. Aslında sadece "Beni Böyle Sev" parçası dizinin jenerik müziği olarak yer alacakken TRT dizinin diğer müziklerinin de arabesk olması konusunda müdahil olmuş. Bir zamanlar arabesk yayınlamayan TRT'nin, Leyla ile Mecnun'un arabeski kullanarak elde ettiği başarıyı göz önüne alarak, artık arabesk üzerine bir dizi kurgulaması halkın isteklerine karşı gösterdiği duyarlılıktaki değişikliği de gözler önüne seriyor. Nereden nereye... Dizide çoğu zaman klip haline getirilerek sunuluyor bu arabesk şarkılar. Ayrıca Müslüm Gürses'e de selam göndermeyi unutmadılar.

Dil; kısa, basit ve açık

Ortak özelliklerine baktığımızda, ya düşük gelirli insanların ya da sınıf çatışmalarının anlatıldığı dizilerde arabeskin tercih edildiğini görüyoruz. Aslında bu hem çıkış amacına hem de günümüzde toplumun geçirdiği dönüşümünün insanlar üzerinde oluşturduğu gerilimi anlamaya/anlatmaya uygun bir kullanım. Hızla büyüyen piyasa ekonomisi ve onun getirisi olan rekabet sonucu gelir düzeylerindeki farkın uçuruma dönüşmesi, kitleler üzerinde geleceğe dair karamsarlık oluştururken bundan kurtulma umudundan da vazgeçmiyorlar. Yani bir yandan "Çiçekler açsın, böcekler ötsün, kıyılarda sevgililer el ele olsun" derken bir yandan da "Batsın bu dünya, bitsin bu rüya, kula kulluk edene yazıklar olsun" diyorlar.

Ayrıca arabeskte kullanılan dil de öyle ağdalı değil, tıpkı geniş halk kitlesinin konuştuğu gibi. Kısa, basit ve açık bir şekilde derdi neyse onu anlatır: "Beni senden mahrum etme, gözlerinin hastasıyım" ya da "Hasret rüzgârları çok erken esti, ayrıldık sevdiğim doymadım sana." Bu da diziler için biçilmiş kaftan. Hızlı ve etkili şekilde izleyiciyi kendine çekebiliyor. Bu aynı zamanda dizinin "samimi" ve "bizden" olarak adlandırılmasını da sağlıyor ki bu yukarıdaki iki dizi için de geçerli.

Ancak başka bir şey daha var ki o da arabeskin hâlâ alt kültür müziği olarak algılanıp aşağılanıyor olması. Bu sebeple birçok kişi arabesk müzik dinlediğini saklamaya devam ediyor. Tıpkı Leyla ile Mecnun dizisindeki Erdal Bakkal karakteri gibi. Erdal Bakkal, Orhan Gencebay kıyafeti giyip Ferdi Tayfur şarkısı söylemesine seyircilerin verdiği tepkiyi şöyle geçiştiriyordu: "Amannn ben karıştırıyorum onları. Hem ben Klasik Müzik dinleyicisiyim. Jazz, Blues dinlerim ben. Bana onlardan sorun."

Toplumsal, politik ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimler ve bunun yansımaları eskisi kadar olmasa da, dizilerle birlikte yükselişe geçen arabesk müzik ve onun alt türlerinin hayatımızda daha çok yer işgal edeceğinin sinyalini veriyor.

Şubat İyidir Be Tayfa!..

Betül Tansel 17.06.2013

 Şubat İyidir Be Tayfa!.. İstanbul ve ölümsüzlük... TRT 1'de yayınlanan Şubat bu iki kadim mevzuyu bir araya getirdi. İstanbul'da ölümsüzlüğe ulaşmaya çalışan bir grup insanın hikayesini kendine has bir üslupla anlattı bize. Fantastik öğeleri sadece çocuklara yönelik dizilerde görmeye alışan seyirci için Şubat'ın fantastik drama türünde çekiliyor olması garipsenecek bir durumdu. Bu mevzu bir süre seyirciler tarafından tenkit edilse de hikayenin anlatımına kattığı zenginlik anlaşıldıkça bu sesler duyulmaz hale geldi.

Hikayenin ne kadar sağlam olduğu ve üzerinde ne kadar çok çalışıldığı daha ilk bölümlerden kendini belli etti. İnandırıcılığı o kadar kuvvetliydi ki, insanlar ölümsüzlük konusunun üzerinde temellendirildiği "Kam Ağacı Hikayesi" ve onun baş kahramanı "Isaac Christin Novac" ın gerçekliği ve olasılıklar üzerinde hem araştırma yaptılar hem de forum sitelerinde ve başka mecralarda tartışarak üzerinde fikir yürütmeye devam ettiler. Sahiden, Adolf Hitler hala yaşıyor olabilir miydi?

Sağlam karakterler

Dizideki karakterler en az hikayenin kendisi kadar sağlamdı. Aslında bitirilme kararı alınmasaydı hepsinin yaşam öyküsünü ayrı ayrı dinleyebilecektik. Bu da diziye ayrı bir güzellik katacaktı. Ama bu haliyle bile karakterler öyle bir popülerlik kazandılar ki, yurtdışındaki dizi ve film sektöründe de yapıldığı gibi bir özellikle birkaçının öyküsü başlı başına bir dizi olabilir. Mesela Deli İbrahim'in başını çektiği ve birlikte yasadışı işler gerçekleştirdiği Tayfa. Double, Çimen, Hayvan, Berber, Zimba, Terzi, Baytar, Yusuf-Gülüm. Mesela Aziz Bey ya da Samim Akça. Kısa süreliğine diziye girip çıkan ve izleyicinin aklında yer eden karakterler bile var. Kim bilir belki de ilerde yolumuz tekrar kesişir de öğrenebiliriz hikayelerini.

"Armalı" Polisler

"pastörize" zenginler Şubat'ın kendine has bir dili vardı. Ne öyle mesaj kaygısıyla edebiyat parçalamaya çalıştı ne de uzun dizi süresini doldurmak için gereksiz tekrarlar ya da geyik muhabbeti yaptı. Hatta bazen "bi dakika" deyip sizi düşünmeye sevk eden öyle konuşmalar geçti ki karakterler arasında: "Biz iyiliği kötülerden, hayatı ölümden öğrendik.", "Kalbin kör olursa hiçbir şey göremezsin. Kötülük yaptığını da göremezsin." Sonra sözcük dağarcığımıza yeni terimler kattılar: Polisler için "armalılar" ve zenginler için ise "pastörizeler" kelimelerini kullandılar. Bu durum biraz garip görülebilir. Çünkü tanımlama yetkisi iktidara ve/veya muktedir olana aittir. Bu açıdan alt sınıflar doğal olarak tanımlayan değil tanımlanan kesimdir. Yani onlara biçilen hayatı ve de adlandırılmayı ya kabul ederler ya da bu zorla kabul ettirilir. Şubat'ta iktidar alt sınıfların elinde yani görünmeyenlerin. Alt sınıfın adlandırmalarıyla tanımlanmış bir dünya dizinin tümüne yansımış durumda. Tıpkı jenerikteki gökdelenlerin aşağıdan yukarıya doğru bir bakış açısıyla gösterilmesi gibi.

Yeraltıyla tanıştık

Şubat, görünmeyenleri görünür kılmakla kalmadı, izleyicinin bakış açısını da değiştirdi. Önceleri kılık kıyafeti yerinde olmayan ve kağıt toplayıcılığı vs. gibi iş kollarında çalışan insanların yanından geçerken ya görmezden gelinir ya da bir tehdit algılıyormuş gibi yol değiştirir veya karşı kaldırıma geçilirdi. Bir şekilde hayatlarına ve

hikayelerine tanık olduğumuz Tayfa, Şubat ve diğerlerini sayesinde bilmemekten gelen korku kalktı, bu da insanlarda davranış değişikliğine sebep oldu. Hikayenin gelişimiyle birlikte karakterlerde de önemli değişiklikler görüldü. Bir çocuk kadar saf ve temiz olan Şubat gitti yerine sevdiğini geri getirmek için gözünü kırpamadan adam öldürebilecek biri geldi. Yağmur, burjuva tarzı konuşmalarını ve kıyafetlerini bir kenara bırakıp kendi sınıfını terk ederek Şubat'ın yanında olmayı seçti. Kişilik bozukluğu olan Double gözünü kaybetmenin getirdiği bir içe bakış ve anlamlandırma süreci sonunda kötü karakterinden kurtulurken, Deli yaşadıklarının da etkisiyle Double gibi çift karakterli hale geldi. Gülüm ise içindeki nefretten kurtulmayı becerdiğinde Double'yi sevdiğini fark etti ve bambaşka birine dönüştü.

Dizinin müziklerine değinmeden olmaz. Kendi müzikleri haricinde, dizide Amesha Spenta'dan, ki kendileri dizide de göründüler, Sezen Aksu'ya, Sagopa Kajmer'den Kırış'a, Can Gox'dan Murak Ak'a, Mehmet Erdem'den Çamura, Cem Adrian'dan Ali Atay'a kadar büyük bir çeşitlilik vardı. Bu arada Gülüm, Deli ve Tayfa'nın seslendirdiği şarkılar ile türküler ve arabesk parçalarda dizi de yer aldı. Hepsisi de çok yakıştılar yerlerine ve diziye ayrı bir derinlik ve duygu yoğunluğu kattılar.

Kader, tevekkül ve final

Diziye planlanandan önce son verilmesi izleyicilerinin itirazlarına neden olurken hikayenin de tam anlamıyla paylaşılmasına sebep oldu. Yine de olabildiğince iyi bir final bölümü izledik. Kader ve tevekkül kavramları etrafında şekillenen bölüm, zamana hükmetmeyi sağlayan "kara kutu"nun grilerin yani kötülerin eline geçmesinin olası sonuçları üzerine şöyle bir göz gezdirirken buna sebep olan Şubat'ın yaptığı hatayı telafi etmek için her şeyi başa alıp "Kader"inin yani Yağmur'un hayatına hiç girmemeyi kabullenmesiyle son buldu. Şubat'ın içindeki o büyük sevgiyle yapayalnız kaldığını görmek üzücüydü ama onca yaşanandan sonra grilerin yani kötülerin şimdilik bile olsa başarısızlığa uğramış olmaları bir teselli sunabilir belki. Final bölümü hakkında bir izleyicinin sosyal medyada yazdığı "Diziyi en datlı yerinde bitirdiniz ya la!" yorumu izleyicilerin ortak düşüncesi gibi geldi bana. Bize yaşattıkları bu güzel serüven için tüm emeği geçenlere Eyvallah demekte bir borç. eyvallah!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sosyal medyada asosyal diziler

Betül Tansel 24.06.2013

 Sosyal medyada asosyal diziler Sosyal medya, bu ara konuyla alakalı alakasız herkesin dilinde. Ne olduğu, etki alanı, kullanıcılarının özellikleri, faydaları ve zararları, kullanımına düzenleme getirilmesinin gerekliliği gibi alt başlıklar üzerine tartışmalar hem arkadaş muhabbetlerinde hem de yazılı ve görsel medyada önemli bir gündem maddesi.

Sosyal medyanın özellikle gençler arasında en popüler örnekleri Facebook, Youtube ve Twitter. Bu sitelere Türkiye'deki kullanıcılar da hatırı sayılır bir ilgi gösteriyor. Mesela, Türkiye nüfusunun % 40'dan fazlası Facebook kullanıcısı. Peki Türkiye'deki dizi sektörü sosyal medyayı ne kadar etkili kullanıyor?

Konuyu daha iyi anlayabilmek için ilk önce yabancı dizilerin sosyal medyayı kullanma biçimlerini ele alalım. Seri

cinayet işleyen zeki ve karizmatik bir katil ile onu yakalamaya çalışan FBI ajanının hikayesinin anlatıldığı The Following adlı dizinin kendi sayfası, katilin cinayetleri işlerken feyz aldığı ünlü Amerikalı şair ve yazar Edgar Allan Poe'nun eserlerinden alınan cümlelerin ve eserlerindeki karakterlerin çizimlerinin oyuncularla birlikte sergilendiği ve gelecek bölümler hakkında da ipuçlarının yer aldığı muhteşem görselliğe sahip.

Dizideki otele rezervasyon yaptırın

Alfred Hitchcock'un duş sahnesiyle ünlü filmi desem herhalde hepinizin aklına hemen Sapık filmi gelir. İşte bu sene filmdeki Norman Bates'i Norman Bates yapan sürecin anlatıldığı çok güzel bir dizi birinci sezonunu bitirdi: Bates Motel Dizinin sosyal medya ayağında göze çarpan özelliği ise Bates Motel'e dair sitesi. Site herhangi bir motel için gerekli olan her şeye sahip: Şehirdeki konumu, tarihçesi, işletme sahiplerine dair bilgiler... Motel yeni sahipleri olan Bates'ler tarafından restore edildiği için şu anda müşteri kabul edemiyor ama rezervasyon yaptırabilirsiniz. Ciddiyim. Bir de Norman Bates'in annesi Norma Bates'in adına açılan Pinterest hesabı var ki orada yok yok. Burada bir yandan hem onların özel hayatı hem de otel ve bulunduğu yerleşim yeri hakkında farklı kategorilerde eklenen çok sayıda fotoğrafla bilgi edinirken bir yandan da Norma Bates'in güncel iletilerini okuyabiliyorsunuz. Sezon bitse de güncellemeler devam ediyor. Bu dizinin bir başka özelliği ise Norman'a karşılıksız bir şekilde aşık olan Emma'nın hem günlük yaşamını hem de Norman'a dair hislerini anlattığını videolardan ve yazılardan oluşan blogu. Burada izleyiciler de yorum yapabiliyor. Yani interaktif bir blog. Kuzuların Sessizliği filmi izlemeyenin var mı bilmem ama en azından adını duymuşsunuzdur. Dr. Lecter'in nasıl yakalandığını siz de benim gibi merak ediyorsanız izlemeniz gereken bir dizi var: The Hannibal . The Hannibal'ın iki blogu var: İlki bu işin mutfağında olan kişilerin kendilerinin dizi içinde önemli buldukları ya da paylaşmak istedikleri şeyler anlattıkları blog ki burada arka plana dair, özellikle daha sonra bu sektörde çalışmak isteyenler için, değerli bilgiler elde edebiliyorsunuz. Diğer blog ise tamamıyla diziye özel. Zengin görseller, akılda kalan sahnelerden görüntüler ve repliklerden oluşan ve hem yorum yapabilmeyi hem de önemli sosyal paylaşım sitelerinde bunları paylaşabilmeyi sağlayan bir blog. Seyirciler için de bölümlere dair önemli notlar var içinde. Mesela 12. bölümde çorbada kullanılan et gerçekten tavuk etiymiş!

Türkiye'deki 50 bin zombi

The Walking Dead den bahsetmeden olmaz. Kendisi fenomen bir zombi dizisidir. Onu sosyal medyada özel kılansa bugünlerde hızla yayılan zombi salgınını bir harita üzerinden an be an izleyebiliyor olmanız hem de zombilerin fotoğraflarıyla. Kullanıcılar siteye fotoğraflarını yükleyip zombi hallerini görebiliyorlar. An itibarıyla Türkiye'deki zombi sayısı yaklaşık 50 bin. Dünya genelindeyse 10 milyondan fazla. Bir diğer özelliği ise Webisode diye adlandırdıkları sadece internete özel, kısa süreli ve farklı karakterlerden oluşan 4 bölümlük bir mini dizi ki izleyici bunu çok sevdi. Devamını beklediklerini de her fırsatta dile getiriyorlar. Daha anlatacak çok şey var ama kısa kesmek adına buraya en iyileri almak istedim.

Bizdeki dizilerin sosyal medyayı nasıl kullandığına gelirsek yazacak çok şey yok maalesef. Hepsinin yayınlandığı kanalda bir sayfası, Facebook ve Twitter hesabı var. Facebook ve Twitter'daki hesapların bazıları resmi bazıları ise dizinin fanları tarafından açılmış hesaplar. Güncellemeler ya yok ya da düzenli değil. İçeriğin zenginleştirilmesi ya da izleyicinin ilgisinin canlı tutulması için çaba gösterilmiyor. Buradaki yorumların önemsendiğine dair ise pek bir işaret yok. Örneğin Kuzey Güney dizisinin ikinci sezonuna dair yazılan yorumlar ne olursa olsun, ki çoğu bomboş bölümler izlediklerini yazıyorlar, dizi kendi mecrasında akmaya devam ediyor. Halbuki yurtdışında seyircinin tepkisi doğrultusunda senaryo da karakterler de değişiyor.

Dokuzuncu sezon onayını alan doğaüstü olayların anlatıldığı Supernatural dizisinde kısa bir süre yer alması planlanan Melek Castiel karakterinin izleyiciler tarafından çok sevilmesi nedeniyle dizide kalıcı hale getirilmesi gibi.

Leyla ile Mecnun istisna

Bunun tek istisnası "Leyla ile Mecnun" dizisi. Sosyal medya sorumlusu olan dizi de oyuncularla Twitter'daki kişisel hesapları üzerinden iletişim kurabiliyorsunuz. Facebook ve Twitter hesapları güncelliğini koruyor.

Kendilerine ait Laaps! Tv de de zaman zaman diziye dair özel çekim videolar yayınlanıyor. Karakterlerin şarkı söylemelerinin izleyici tarafından çok beğenilmesinin de teşviki ile oyuncuların kurdukları "Leyla The Band" grubu ilk parçalarıyla, izleyicinin de desteğiyle, Youtube'da ilk haftada bir milyon dinleyiciye ulaştı.

Son birkaç yıldır Türkiye'de üretilen dizilerin yurtdışında gösterdiği başarı herkesin malumu. Ancak bu durumun dizilerin sosyal medyadaki yansıması ise sadece fanlarının kurdukları farklı dillerde açılan sosyal paylaşım siteleri hesapları olarak görünüyor. Bunun yetersiz bir istisnası Ezel dizisinin ilk bölümünün İngilizce ve Portekizce alt yazılı ve bazı bölümlerinin de Arapça dublajlı olarak dizinin Youtube resmi hesabında yer alması. Ancak istisnalar kaideyi bozmuyor. Hem Türkiye'deki izleyicilerin tatmin edilmesi hem de yurtdışındakilerin gösterdiği ilginin devam etmesi isteniyorsa dizi sektörü, önemi tartışılmaz hale gelen sosyal medya ile olan ilişkilerini yeniden ele almalı.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayrı dünyaların insanlarıyız

Betül Tansel 01.07.2013

 Ayrı dünyaların insanlarıyız Ara sıra her şeyin gerçekleşmesin mümkün olduğu bir yerde yaşamak istediniz mi hiç? Çok çaba harcamadan zirveye çıktığınız, her şeye sahip olacak kadar paranızın olduğu, hatta ölen sevdiklerinizin bir süre sonra tekrar -zombi olarak değil - hayata döndüğü bir dünya...

Aslında böyle bir dünya var. Nerede mi? Bizim dizilerin kendine has evreninde! Karşımıza öyle senaryolarla çıkıyorlar ki "Bunu yazarlar başka bir evrende yaşıyor olmalı" diye düşünmeden kendinizi alamıyorsunuz. Çünkü bir kere yaşananlar ne fizik kurallarına uygun ne de metafiziğe...

Arka Sokaklarda neler oluyor?

Arka Sokaklar dizisinin senaryosunu yazan kişinin yaşadığı evreni merak ediyorum mesela. Dizi polisiye türünde ancak şöyle demeden geçemiyorsunuz: Bu polisiyeyse, "polisiye" diye izlediğimiz diğer yapımlar ne? Garipliklerini nerden başlasam, nasıl anlatsam bilemedim. Bir kere ekip otosu yerine minibüse binmek neyin

nesidir? Çatışma sahneleri başlı başına bir olay. Çok yakın mesafeden, siper almadan açık hedef halinde sıkılan kurşunlar ve vurulmayan polisler. Arada sırada diziye heyecan katsın diye vurulanları saymıyorum. Onlar yok artık demememiz için gerçekleşiyor. Böylece gerçek dünyayla bağlantımız tam olarak kopmuyor. Olaylar öyle hızlı çözülüyor ki sanırsınız "Super Cop" filmindeki Jackie Chan'ın Türkiye versiyonları emniyet teşkilatındalar. Ama tabii boynuz kulağı geçmiş. Çünkü Jackie Chan'ın olayı çözmesi ortalama 90 dakikasını alıyordu bizimkilerinse 10 bilemediniz 15 dakika gerisi teferruat. Bir de teknik bir şeyden bahsetmem gerekiyor. O nasıl bir "zoom in-zoom out" tur öyle. İzlemeyi neredeyse imkansız hale getiriyor.

Ancak bu dizide benim için zirve, Zeynep ve Murat karakterlerinin ilk evlilik törenlerinde patlayan bombanın sonuçlarıydı. Nikah masasının altına yerleştirilen bomba nikah akdi gerçekleştikten sonra herkes masanın etrafındayken patlatıldı. Mantıklı olan son nedir? Ya herkes ölür ya da birileri ciddi sakatlıklarla hayatta kalmayı başarır. Peki bu dizi de ne oldu? Ekip sapa sağlam ayakta. Ufak tefek sıyrıklar dışında pek bir yaraları yok. Bir tek Rıza Baba sedyeyle hastaneye geldi. Ama o da kısa süre sonra iyileşti. Ancak Zeynep karakteri onlar kadar "şanslı" değildi. Bombanın kendisinden değil ama sebep olduğu savrulmanın etkisiyle kafasını çarpması sonucu beyin sarsıntısı geçirdi. E o kadar da olsun değil mi? Yoksa kim inanır o bombanın patladığına! Fizik kurallarının bu kadar hiçe sayıldığı başka bir dünya var mıdır acaba?

Dirilen ölümler

Dizilerde süreç içerisinde de başka dünyalara evrilebiliyor. Tıpkı "Gümüş" dizisi gibi. Biliyorum güncel bir dizi değil ama metafizik dünyaya ilgili örneğe dair biçilmiş kaftan. Bir hatırlatma yapalım. Çok sevdiği ve bebek beklediği kadın yani Nihan trafik kazasında ölünce kendini toparlamayan Mehmet'i adam etmek için evlendirilen Gümüş'ün hikayesiydi dizi. İlk başlarda olağan dışı bir şey yoktu dizide . Fakat sonra birden bire ilk bölümde kamyonun altında kalarak ölen Nihan diriliverdi. Hem de sadece geçici olarak kötürüm kalmış ve sağlıklı bir bebek dünyaya getirmişti. O kaza sahnesini izleyenler bunun ne kadar imkansız olduğunu bilirler. Ama burası her şeyin mümkün olduğu bir dünya. Kim demiş giden gelmiyor diye? Bu aynı zamanda bizim içinde bir umut ışığı değil mi? Kim bilir belki bir gün hiç beklemediğimiz bir anda bizimde öbür dünyadan geri gelir sevdiklerimiz.

Bizim de vampir dizimiz var

Şimdi size bir çoğunuzun farkında olmadığı bir gerçeği açıklayacağım: Türkiye'de vampir dizisi var. Hem de bu sene 10. sezonunu bitirdi. Hangisi mi? Kurtlar Vadisi tabii ki. Kafanız mı karıştı? Şöyle ki dizinin baş kahramanı Polat Alemdar karakterinin vampir olduğuna inanıyorum. Özellikle bu sezon öldü sanılıp tekrar dirilmesiyle bunu bize tekrar gösterdiği kanaatindeyim. Dizinin adı Kurtlar Vadisi olabilir ama Polat karakterinin 10 sezon boyunca uğradığı onca saldırıya rağmen ayakta kalması sizde de Alacakaranlık filmindeki kurt adam Jacob karakterinden çok vampir Edward karakterini hatırlatmıyor mu? Ayrıca gönül işlerinde Edward'a olan ilginin dizide Polat karakterinde de olması bir tesadüf müdür sizce? Yok yok bence değil. Her ne kadar bu sezon finalinde kendini boğdurtsa da ölüp ölmediği belli değil. Biz onu öyle seviyoruz zaten ölüp ölüp dirilmesiyle. Artık bizimde ölümsüz bir kahramanımız var. Uluslararası alanda boynumuz bükük kalmayacak.

Ayrılmak istenildiğinde çok sık kullanılan bir bahanedir. Ayrı dünyaların insanlarıyız biz. Bu durum bazı senaryo yazarlarıyla seyirciler arasında da yaşanıyor. Ama bir yandan da zıt kutuplar birbirlerini çeker klişesi devreye giriyor. Sonuçta bize, bazılarımızın belki de orada yaşamak isteyeceği, farklı dünyaları gösteriyorlar. Tek düze hayatlarımıza hareket katıyor, hayal dünyamızın sınırlarını genişletiyorlar. Bazen bizi aptal yerine koyduklarını

düşünsek de yine de kopamıyoruz onlardan. Hepimiz Stockholm sendromuna mı yakalandık ne?

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

“Sadece bir kadın olarak işe yararsınız küçük hanım”

Betül Tansel 08.07.2013

 “Sadece bir kadın olarak işe yararsınız küçük hanım” Armeios’un oğlu Er’in hikayesini bilir misiniz? Platon’un Devlet kitabını okuyanlar anımsamış olabilirler. “Er Mitosu” olarak bilinen hikayede Er, ölür ve ölümünden sonraki on ikinci günde tam da cenaze töreni sırasında yakılacakken dirilir. Tanrılar onu, ölümlülere diğer alemde ne olup bittiğini anlatması için göndermişlerdir. Hikâye uzun ama bizi ilgilendiren kısmı şurası: “(...) Kendisine bağışlanan zamanı iyi kullanan, bağlı olduğu gök cisminde yaşamaya dönecek, orada bahtlı bir ömür sürecekti. Buna aykırı hareket eden de ikinci doğuşunda kadın olarak doğacaktı”

Günümüzde kadınların ne halde olduklarını anlamak için kadınsanız kendi yaşadıklarınıza, erkekseniz yakın çevrenize ve/veya hala göremediyseniz ana haber bültenlerine ya da 3. sayfa haberlerine bakmanız yeterli. O yüzden uzun uzadıya anlatmaya gerek yok. Peki bu durumun dizilerdeki kadın karakterlerine yansımaları nasıl?

Bir kere dizilerde güçlü, kendi ayakları üzerinde duran ve bağımsız karar veren kadın karakterler bulmak imkansız. Dizilerin bazıları her ne kadar bu tür karakterleri barındırıyor muş gibi görünse de iş dönüp dolaşıp olmazsa olmaz şekilde bir erkeğin onayına, yardımına ya da engellemesine takılıyor ve kadın karakter bunu kabullenmek zorunda kalıyor. Leyla ile Mecnun dizisinin bir bölümünde Nadya ile İvan’ın senaryosunu yazan Dosto’ya eleştiri olarak söylendiği gibi izlediğimiz dizilerin senaryolarını yazanlar kadın bile olsa ortaya çıkan dizi “erkek dizisi” olmaktan yani ataerkil kültürün izlerini taşımaktan kurtulamıyor.

Dizilerdeki kadın tiplerini belli kalıplara sıkıştırılmış durumda. En sık rastlanılanı güzel ama aptal -ki bu genellikle sarışındır- ya da zeki ama çirkin kadınlar. Bu klişenin en yeni örneği Krem dizisiydi ki bitmesi dizi dünyasında büyük bir boşluk oluşturmadı. Bunu bir kenara bırakırsak diğer tipler mağdur, fettan, beyaz atlı prensini bekleyen ve erkeksileşmiş kadınlar.

Mağdurum da mağdurum

Bu kadın tiplerinden en çok reyting garanti edeni; mağdur kadınların başrollerini oynadıkları diziler. Bunun kadın ve erkek açısından iki farklı anlamı var: Erkek kadını kurtaran figür olarak kendini muktedir hissediyor. Kadınlar ise kendi mağduriyetleriyle karakter arasında empati kurarak bir şekilde kendilerine terapi uyguluyorlar. Psikolojik ve/veya fizyolojik şiddete maruz kalan, zeki olmalarına ve yeterli özelliklere sahip olmalarına rağmen hak ettikleri yere gelmeleri engellenen, tecavüze uğrayan kadınlar... Dizilerdeki tipler bunlardan birini ya da birkaçını kullanabilmekte. Tecavüz mağduru kadınların hikayesini anlatan iki diziden örnek verip yorumu size bırakacağım. İlki İffet dizisi. Bu dizide öyle bir sahne var ki akıllara ziyan. 19. bölümde

İffet ve Cemil klasik buluşma mekanlarında biraraya gelmişler. Cemil, İffet'e kendisine neden tecavüz ettiğini gözyaşları içinde anlatıyor. İffet de onunla birlikte ağlıyor ama kendi mağduriyetine değil Cemil'e üzüldüğünden. Neredeyse boynuna sarılıp "Ne önemi var bana tecavüz etmişsin, hayatımı mahvetmişsin, sen mutlu ol yeter" diyecek. Bu neyin kafasıdır böyle. Bir diğeri de "Fatmagül'ün Suçu Ne?" Burada Fatmagül kendisine tecavüz etmese de bunun gerçekleşmesine engel olmayan Kerem'in yardımıyla hayatla tekrar barışıyor. Dizi boyunca Kerem ve Fatmagül'ün hem iç hem de birbirleriyle hesaplaşmalarına yer verilse de bu durum mağduriyete sebep olan kişi tarafından mağduriyetin giderildiği gerçeğini değiştirmiyor. Bunun tecavüzcüsüyle evlenmek zorunda kalan kadınlardan bir farkı var mı?

Fettan güzel ve beyaz atlı prens

Fettan kadın karakterleri erkeklerin kafalarındaki kadın imajını doğruladığı için ilgi çeken bir diğer tiplendirme. Güzelliği ve cazibesiyle her şeyi yap(tır)maya muktedir kadınlar, neredeyse her dizide bulunuyor. Muhteşem Yüzyıl dizisindeki Hürrem ya da Umutsuz Ev Kadınları dizisindeki Emel gibi. Bir de yere bakan yürek yakanlar var. İki kardeşi ya da arkadaşı birbirine düşman eden kadınlar. Kuzey ve Güney dizisinde kardeşlerin arasını açan Cemre ile Benim için Üzülme dizisindeki kan kardeş Niyazi ile Harun'u birbirine düşman eden Buke gibi.

Masallara öykünen dizilerimiz de mevcut. Hiç ummadığı anda karşısına çıkıp tüm hayallerini gerçekleştirecek, her hal ve koşulda elini bırakmayacak beyaz atlı prenslerini bekleyen kadınlar görüyoruz burada da. Bakınız yeni başlayan Benim Hala Umudum Var dizisi... Siz siz olun çok romantik dizi izleyip beklentinizi yükseltmeyin. Sonra tepe üstü çakılırsınız alimallah!

Maskülen kadınlar

Erkeksileşmiş kadın karakterler genellikle erkeklerin dünyası olarak tanımlanan sektörlerdeki kadın tiplendirmelerinde görülüyor. Burada Kanıt dizisi bizim için biçilmiş kaftan. Diziye sonradan dahil olan Ayça Komiser, hem davranışları hem ses tonu ile erkekler dünyasında çok da yabancılaşma çekmeyecek bir karakterdi. Ama seyirci karaktere pek ısınmadı. Ayça Komiser birkaç bölüm sonra ölümlü diziden çıkarıldı. Bunda o erkeksi tavırları kadınların itici bulması, erkekler içinse her ne kadar erkeksileşmiş olsa da bu durumun bir kadının kendi özel alanlarına tecavüzü olarak algılanmasının etkisi var.

O kadar güzelsiniz ki sizinle çalışamıyorum

VELHASIL kelam dizi dünyasındaki kadın karakterlerinin durumu gerçek hayattaki kadınlar kadar kötü. Son sözleri 1964 yapımı Öp Annenin Elini filminden Ayhan Işık'ın sekreterini işten kovma gerekçesine bırakıyorum: "Ama o kadar güzelsiniz ki, bu güzelliğiniz benim için çok mukaddes olan çalışma prensiplerimi incitiyor küçük hanım. Sevimlisiniz, naziksınız, çok güzel kokuyorsunuz. Her dakikamın bir saniyesini sizin cazibenize feda etmek zorunda kalıyorum. Sekiz saatlik mesaiye sekiz dakika, ayda dört, senede kırk sekiz saat eder. E yani siz benim senede tam altı çalışma günümü çalışıyorsunuz demektir. Böyle bir şeye hakkınız var mı? Sadece bir kadın olarak işe yararsınız küçük hanım."

Hatıralar sarmış dört bir yanı

Betül Tansel 15.07.2013

 Hatıralar sarmış dört bir yanı Geçmişe baktığında herkes zamanın ne kadar çabuk geçtiğinden şikâyet eder. “**Her şey daha dünmüş gibi**” lafını ne çok söylemişizdir ya da duymuşuzdur. Hemen bir nostalji sarar düşüncelerimizi. Suratımızda şaşkın bir gülümsemeyle birlikte. Ne güzeldir o eski günler... Peki, gerçekte öyle midir? Tabii ki hayır. Ne sıkıntılar çekilmiştir ne acılar yaşanmıştır belki o geçmiş günlerde. “**Gitsin bir daha gelmesin**” denecek türden. Ama insanoğlu onların hepsini bir kenara bırakır ve küçük mutluluk anlarını geçmiş zamanın tümüne yayar. Çünkü kurgu da olsa geçmişin mutluluğu geleceğin belirsizliğine yeğ tutulur.

Hayallerdeki 80’ler

Dizi sektörümüz de nostalji yapmayı sevenlerden. Bunun bir örneği **Seksenler** dizisi. Sit-com, romantik komedi türündeki dizi, bir mahallede yaşayan insanların hayatları üzerinden o dönemde yaşananları ve toplumsal değişimleri eğlenceli bir üslupla anlatmaya çalışıyor. Sıkı takipçileri olan yapım, insanların 80’lere dair mutlu hikâyelerle dolu anlatılarının ekrana yansımış hâli. O yüzden çoğu zaman gerçeklikten kopuk ve ders verir bir havaya bürünse de reel dünyada değilse de hayallerdeki 80’lerde bir karşılık bulduğu kesin.

Nostalji rüzgârı kurtarır mı

Tutan dizilerin benzerlerinin çekilmesine yabancı değiliz. Yeni yayınlanmaya başlayan **Doksanlar** dizisi **Seksenler**’in başarısı üzerine aynı yapım şirketi tarafından izleyicinin beğenisine sunuldu. Aynı nostaljik bakış açısıyla **Seksenler** dizisindeki karakterlerin benzerlerinden oluşan dizi gerçekten çok zorlama. Bakkalın yanında duran ve devamlı dedikodu yapan bir adam, “**keserim topunuzu**” dışında pek bir repliği olmayan bir esnaf, birbirine küs kardeşler vs. Sürekli her lafın başına “**işin sonuna bak sen**” diyen bir bakkal var ki diziyi izlemenizi imkânsız hâle getiriyor. Dizideki âşık sayısına ve aşk üçgenlerine beşgenlerine bakıldığında 90 kuşağı yerine 68 kuşağı ve çiçek çocuklar anlatılıyor gibi. Araya giren şarkıların ağırlığı durumun hafifliğiyle ters orantılı bazen de alakasız. Bir de mavi araç metaforu var ne idüğü belirsiz. Aracı kullanan kişi görülmezken sürekli şarkı çalarak geziyor ve karakterleri takip ediyor. Yani dizi modifiye araç gibi. Bu durumu değil nostalji rüzgârı, nostalji tsunamisi bile kurtaramaz.

Artık öyle zamanlarda yaşıyoruz ki değişim hızına uygun olarak nostaljinin öznesi olan zaman aralığı da günümüze daha yakın hâle geliyor. 80’lere 90’lara alıştık ama şimdilerde nerede o 2000’li yıllar diyen bir grup arz-ı endam ediyor. Bu tarih aralığı ne kadar yaklaşır ya da bu sektör nostalji adı altında daha neler yapar bilinmez ama **Muazzez Ersoy**’un nostalji serisini aratmaz inşallah!

betul.taraf@gmail.com

Sabun köpüğü diziler

Betül Tansel 29.07.2013

 Sabun köpüğü diziler Her şeyin bir matematiği vardır derler. Televizyon dünyasının da tabii ki. Ancak bizimkilerin matematikle arası pek iyi değil sanırım. Eylül-ekim aylarında bir insanın televizyon izleme kapasitesinin tamamını kullansa da yetişemeyeceği kadar fazla seçenek sunulurken -ki bu nedenle birçok başarılı yapım kaybolup gidiyor- yaz aylarında televizyon dünyasında in cin top oynuyor.

Televizyon sektöründe uzun yıllar boyunca şöyle bir algı vardı: "Sezon en geç haziranda biter. Eylül ayına kadar dizilerin tekrarıyla var olan boşluk doldurulur." Sanki Türkiye'de yaşayan herkes üç ay boyunca o sahil kenti senin bu sahil kenti benim tatil yapıyor ve kimse televizyon izlemiyor. Toplumdan bu kadar kopukluk olabilir ancak. Sonra sezonda tutması mümkün görülmeeyen diziler seyirci yakalamak adına daha erken yayınlanmaya başlandı. Bunun kısa bir süre için de olsa tuttuğunu ve kanala para kazandırdığını "keşfeden" sektör bu sefer "yaz dizileri" diye tabir edebileceğimiz yapımları ya da ilk defa deneneyen konuların ya da çekim tekniklerinin kullanıldığı "deneysel dizileri" yayınlamaya başladılar. Tabii bunların hepsinin gelip geçici olduğunu söylemek yanlış olur. Aralarında bir ikisi sonradan "esas" sezonda yayınlanmaya devam etti: İşler Güçler gibi.

Tekrarların yanısıra bolca yarışma

Yaz sezonu lafını yeni yeni duyar olduk televizyonlarda. Tekrarlar üzerine kurulu bir yayın politikası yerini en azından eskiye göre yeni ve daha farklı programların yer aldığı bir yayın politikasına bıraktı. Dizilerin tekrar yayını devam ederken yayın akışının büyük bir kısmını yarışma programları dolduruyor. Dizilere gelirsek de bu dönemde görebileceğiniz dört tür var: Gençlik, romantik komedi, romantik drama ve üniformalı meslek komedileri.

Bu seneki gençlik dizisi kontenjanını dolduran yapım Güneşi Beklerken. İstanbul'a yeni gelen anne-kızın çevreye uyum sürecinde yaşadıkları etrafında şekillenen senaryoda ne arasan var; sırlar, karşılıksız aşklar, hain tuzaklar, hayal kırıklıkları ve beklenmedik yaklaşımlar. Tabii bu tür dizilerin olmazsa olmazı kendini öğrencilerine adayan, onların kamusal ve özel hayat ayrımını gözetmeden her türlü yardımlarına koşan öğretmen de unutulmamış.

Romantik komedileri ve dramalar birkaç alt başlık altında toplanıyorlar. Bunlardan biri aile dizileri. Genellikle damat-kayınpeder (bkz. Aldırma Gönül) veya gelin-kaynana gerilimi ya da boşanmış ve çocuklarının velayetini üzerinde olan bir kişinin nefretle başlayan ve evlenmeyle son bulan hikayesi anlatılır. Genç kızlara umut aşılayan ya Yeşilçam ya da külkedisi formatından uyarlanan diziler reytingi en garantili olanıdır. Bu sene onlardan bol miktarda yararlanılmış. Alt hikâyeler olarak bir çok dizide yer alsa da Benim Hala Umudum Var ve Aşk Emek İster dizileri direkt olarak bunlar üzerinden ilerliyor. Çok bildik ve sonu belli hikâyeler de olsa insan izlemeden yapamıyor. Ne de olsa hayal dünyası her zaman gerçeklerden daha cazip görünür insanoğluna.

Bu senenin favori "meslek komedisi" ise polisler. Bazıları konuyu eğitim süreci üzerinden işlerken bazıları da meslek hayatlarını ele alıyor. Her Şey Yolunda Merkez eğitim sürecinde yaşananları ele alıyor. Her ne kadar polis olmanın gerçeklerini anlattıklarını iddia etseler de hayali karakterler, klişe tipler ve güldürmek için yapılan absürlüklerden öteye geçmeyen bir dizi bu. Güzel ve Çirkin ise hikayesi, anlatımı, karakterleriyle polisiye-macera türünden çok komedi türünde yer alması gereken bir yapım. İnsanlarda kafa karışıklığına sebep olup

meslek seçme yaşındaki çocukları olumsuz etkilememek lazım.

Ramazan nedeniyle birçok kişinin tatil planlarını ertelediği şu günlerde bizi fazla düşünmeye sevk etmeden ekranlara boş boş bakmamızı sağlayacak diziler her zamanki gibi yerlerini almış durumda. Gerisi size kalmış!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya gül ya öldür dizileri

Betül Tansel 05.08.2013

Her toplum belli kodlar üzerine kuruludur ve elinden geldiğince bu kodların devamını sağlamaya çalışır. Bunun bir de mikro düzeyde insanda görülen yansıması var ki, aitlik duygusu olmazsa olmazı olan insan, genellikle dışlanmamak için toplumun kodları içinde yaşamayı tercih eder. Bu kodları kırsa da olabildiğince gizli kapaklı olmasını ister. Hayatında istisnalar hanesinde yer verir kırılmış kodlara. Ayrıca bu kırılmalar da tamiri mümkün olabilecek seviyededir. Yani sınırı şöyle bir yoklar ve geri çekilir. Zorunda kalmadıkça güvenli sulardan ayrılmak istemez.

Dizi senaryosu yazarları da bu konuda bir istisna oluşturmuyor. Denenmiş konular, denenmiş karakterler... Zaman zaman bu durumun dışına çıkmak için adım atılsa da bu girişim nadiren geniş kitlelerce kabul görüyor. En nihayetinde sektör geniş kitleleri hedeflediğine göre ortalama şeyler ve klişe tipleri izlemek kaçınılmaz oluyor.

Aynı tip aynı hikâye

Hep belli tipte ve hikâyede ele alınan karakterden biri de **eşcinseller**. 1990'lı yıllardan bu yana dizilerde boy gösteren bu karakterler genelde iki türde işleniyor: **komedi** ve **nefret cinayetleri**. Komedi türünün günümüze en yakın örneği "**Akasya Durağı**" dizisi. Her gün yayınlanan tekrar bölümlerinin herhangi birine denk gelip kısa bir göz atmanız bile eşcinsellerin nasıl komedi unsuru olarak kullanıldığını ve aşağılandığını anlamanız için yeterli. Örnek mi? Sinan ve Osman yanlışlıkla gay bara giderler ve nonoş, yuvarlak gibi bilindik aşağılamalar eşliğinde süren diyalog karakolda sonlanır. Eşleri karakola geldiğinde onların yüzüne tükürerek "**Keşke ölseydin de bu günleri görmeseydim**" diyerek durumun vahametini ortaya koyarlar. Erkekler ise "**Ben sapına kadar erkeğim**" sözleriyle kendini savunurken yanlışlıkla orada oldukları ortaya çıkar ve eşlerin "**şükürler olsun**" repliği eşliğinde karakoldan çıkılır.

Nefret cinayetleri ise birçok farklı türde dizide karşımıza çıksa da polisiye dizilerde tekrar tekrar kullanılan bir konu. "**Bir Ankara Polisiyesi Behzat Ç.**" dizisinin bir bölümünde saldırıya uğrayan bir trans bireyin faillerinin bulunması anlatılırken, "**Arka Sokaklar**" dizisinde de klişe tiplerle mütemadiyen bu konu işlenmekte.

Yirmi yıllık süreç içerisinde bu konunun en çok sınırları zorlayarak ele alınan hâli 2010 yılında **Osman Sınav**'ın "**Kılıç Günü**" dizisindeki iki erkeğin yarı çıplak aynı yatakta bulundukları sahneydi. Bu sahne öyle büyük tepki aldı ki Sınav şöyle bir açıklama yapmak zorunda kaldı: "**Bu sahneleri provoke amaçlı kullanmadık. (...) Hikâyemizde Firavun'un sarayından bahsediyoruz. (...) Karakter tanımlaması yapıyoruz. İyiliği, bütün güzelliğiyle gösterebilmek için karanlığı da bütün çıplaklığıyla göstermek lazım. Yoksa 'iyi' hissedilemez. Sığ kalır. Biz kimsenin cesaret edemediği şeyleri göstermeye çalışıyoruz. Ahlâksızlık**

propagandası yapmıyor, aksine o tip insanların profilini sergiliyoruz. Bu kişiler ve ahlâksızlıklarını gösterebilmek için ahlak sınırları dışına çıkmadan bir şeyler yapmak zorundayız."

İyi niyetin yetmediği yer

Konu bugünlerde tekrar gündemde. Polisiye türündeki **"Güzel Çirkin"** dizisinin geçen haftaki bölümünde nefret cinayeti konusu işlendi. Gay bara giden Murat Komiser, kendisinden hoşlandığını belli eden barmeni **"ne zannettin lan sen"** diyerek darp etti ve ardından Emniyet Müdürlüğü'ne döndüklerinde meslektaşların **"hak etti ama o ya"** demesi üzerine komiser **"ee yani"** diyerek onayladı. **LGBT aktivistleri, bu sahnelerin LGBT bireylerine yönelik şiddeti meşrulaştırdığı belirterek bu durumun gerçek hayata her gün öldürülen LGBT'liler olarak yansıdığını dile getirdiler.** Üstelik barmenin kendisini dövenin polis olduğunu öğrendikten sonra şikâyetçi olmaması da ayrıca ele alınmaya değer.

Dizinin senaryosunu yazan **Rüya İşçileri senaryo grubu** ise eleştirilere yanıt vererek kişilerin **"aşırı"** hassasiyetlerini anladıklarını ve paylaştıklarını ancak böyle durumlarda daha soğukkanlı davranmak gerektiğini belirttiler. Komiser Murat karakterinin dizinin başından beri **"yanlış ve kusurlu olanı"** temsil ettiği hatırlatılarak göstermekle övmek arasındaki ayrıma dikkat edilmesini istediler. Sonuçta **"saldırı sahnesi gereğinden fazla stilize çekilmiş olabilir, sahneyi güçlendirmek adına sette bir-iki yanlış laf eklenmiş olabilir"** ama iyi niyetle bu sorunlar çözülebilir.

Forumlardaki yorumlara bakıldığında bu bakış açısı kimilerince onanabilirken kimilerince kabul edilemez bulunuyor. Yani senaryo yazarlarından izleyicilere uzanan geniş yelpazede bin bir farklı ses duymak mümkün. Bunun olayın öznesi olan kişilere yansımaları ise iddia edilen iyileştirme ve yanlış gösterme çabalarının tersine **üçüncü sayfalarda yer alan nefret cinayetleri.** Sonuçta televizyonun toplumsal algıyı değiştirmede ve yönlendirmedeki yeri gözönüne alındığında iyi niyetle hareket etmenin yetmediği, bu konuda ayrı bir hassasiyete gerek olduğu açık ortada.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Önemli olan yarışmak

Betül Tansel 12.08.2013

 Önemli olan yarışmak Yaz aylarında yayın akışlarının vazgeçilmezlerinden biridir yarışma programları. Kimisi süregelen yarışmalar, kimisi de yaz aylarına özel. Amaç sadece eğlenmek. Bu nedenle yarışmalarda soru sorulsa da bunları cevaplamak için ya basit bilgilere sahip olmak ya da günceli takip etmek yeterli.

Yarışmaların birçoğu yabancı menşeli. Daha çok ABD'den ithal edilen bu yarışmalar, kültürel farklara çok da dikkat edilemeden kanalların yayın akışlarına dâhil ediliyor. Bu nedenle bazıları yayın hayatını sürdürürken bazılarının ekran macerası kısa sürüyor. Şimdi birkaçına göz atalım:

"BENİM ÇOCUĞUM HERKESİ YENER"

Herkes hayatının bir noktasında iddiaya girmiştir. Hatta bazılarının hayatları iddia üzerine kuruludur. İnsan kendini öyle ya da böyle tanıdığı için yapabileceğini düşündüğü herhangi bir konu üzerinde iddiaya girmesi bir dereceye kadar normal karşılanabilir. Peki ya başkalarının yapabilecekleri hakkında?

İddia üzerine kurulu yarışmalardan biri, ABD’den ithal orijinal adı “**Bet on Your Baby**”. Türkiye’de “**Çocuk Oyuncuğu**” adıyla yayınlanıyor. Yarışma çocuklarının tercihleri ve yapabilecekleri hakkında tahminde bulunan ebeveynler üzerine kurulu. Pedagoglar ne der bilinmez ama katılımcılar hâlden memnun görünüyor.

KOLAY SORULU, BOL ÖDÜLLÜ

Kolay sorulu ve bol ödüllü yarışmalar bu sezon da favoriler arasında. “**Kapış Kapış**” da bu türden. Sekiz kişinin dört takım hâlinde yarıştığı bu programda soruyu doğru bilen takım belli bir süre içinde hedefleri hediyeleri belirlenen alan içine taşıyor. Finalde birinci olan takım ise o alandaki tüm ödüllerin sahibi oluyor. Bu da insanların garip tavırlar sergilemelerine ve anlamsız ya da aşırı sevinç veya hüznün yaşanmasına sebep oluyor. Tabii son ikiye kalan takımların birbirlerinin gözünü oymak isteyen hâlleri de insan tabiatının “**vahşi**” yüzünün gözler önüne serilmesini sağlıyor. Suratlarındaki ifadelerden de içlerinden neler geçirdiklerini anlamak çok zor değil!

TOPLUMSAL ROLLER VE ANNE KIZ YARIŞMALARI

Toplumdaki kadın rollerinin olumlandığı ve pekiştirildiği yarışmalar da ekranların olmazsa olmazı. Kış sezonunda belli bir süre içinde bir mağazadan diğerine koşuşturup konseptte uygun kıyafet ve aksesuar peşinde koşan kadınlar, yaz sezonunda neyse ki bu kadar çok yorulmuyorlar. Bir stüdyo içinde “**Kızlar ve Anneleri**” hünerlerini sergiliyorlar. İplikten yumak yapma, kaygan zemin üzerinde tepsi ile çay taşıma gibi yeteneklerin ölçüldüğü ya da anne ve kızlarının birbirlerinin kafalarından ya da ayaklarından tanımaya çalıştığı bu yarışma da ödüllerde el blender’ı, yatak ve mutfak takımları gibi “**güzide**” ödüller. Böylece yarışmacılar kendilerinden beklenen rolleri başarıyla gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşarken, yapımcıların bu rolleri hatırlatmanın haklı gururunu paylaşıyor.

KİM DAHA “ERKEK”

Aksiyonla ya da korkularınıza meydan okumakla ne kadar ilgilisiniz bilmem ama bu ikisini biraraya getiren güzel bir yarışma programı var: “**Fear Factor Action**”. Dördüncü sezonunda olan yarışma kendinize ve rakiplerimize meydan okuyacağınız oyunlarla dolu. Yarışma kaliteli olsa da yarışmacılar bazen bu duruma ayak uyduramayabiliyor. Mesela son bölümde takım arkadaşını ağlatan Köksal’a bir diğer yarışmacı Güngör’ün uyarısı gibi: “**Köklerini kopartırım Köksal. O kızı ağlatma!**” Gereksiz kim daha “**erkek**” tartışmaları ve kızların erkeklerin gölgesinden kurtulamayan duruşları da yarışmanın eksi hanesine yazılacak noktalar.

Artık insanların sadece kutu açarak ödül kazandıkları yarışmalar yok. Bunun yerine biraz daha çaba harcamanız ama bol ödül kazanabileceğiniz yarışmalar var. Ama bunun için gösterinin bir parçası olmalısınız. Beyaz eşya seti kazandığınız için yerlere yatıp yuvarlanmalı, aslında hiç sizin olmamış bir şeyi kaybettiğiniz için büyük bir keder içinde ağlamalısınız. Böylece izleyici de empati kurarak şovun bir parçası hâline gelecek bu da kanala reyting olarak dönecek. ABD’de uzun zamandır süregelen bu konseptin Türkiye’ye gelmesini nasıl yorumlanmalı bilemedim. Hakkımızda hayırlısı!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bebek işi mi dediniz!

Betül Tansel 19.08.2013

Bebek işi mi dediniz! Gün geçmiyor ki “**Yok daha bundan ötesi olamaz. Zekâmıza bundan daha fazla hakaret edecek bir dizi ekranlara gelemes**” şeklindeki düşüncelerimiz yanlışlanmasın! Acaba hangisinden bahsediyor diyenlere “**Kelime Oyunu**” formatında bir ipucu vereyim: İki kelime ve Türkçe: Herhangi bir vasfa sahip olmayı gerektirmeden yapılabilen iş. Bir çoğunuz cevabı tahmin etmiştir herhâlde: **Bebek işi**.

Nurgül Yeşilçay ve **Timur Acar**’ın başrollerinde oynadığı dizinin konusu konuşan bebek! Türkiye’deki izleyicilerin *Bak Şu Konuşana* filminden tanıdığı konu bir zamanlar TRT’de *Dikkat Bebek Var!* dizisiyle de ekranlarda boy göstermişti.

FORMAT KARMAŞASI VE UYARLAMA SORUNU

Dizi, *1 Kadın 1 Erkek* formatıyla klasik dizi formatı arasında gidip geliyor. Dizi süresi 25-30 dakika olsa da peş peşe iki bölümün yayınlanması diğer dizilerle arasındaki bu farkı ortadan kaldırıyor. Bunda formatına karar verilememesinin de payı büyük. Bu durum aslında dizinin baştan aşağı bütün öğelerine sinmiş durumda. Bir bölümde *1 Kadın 1 Erkek* formatında olduğu gibi sadece tek bir konu üzerinde durulurken bir diğer bölümde adeta konu çeşitliliği patlaması yaşanıyor. Yani durum herkese hitap etmeye çalışan merkez partiler gibi.

Dizi, *Bak Şu Konuşana* filminden çok şey barındırıyor. Bkz. 1. bölümün ilk sahneleri... Filmin giriş sahnesiyle dizinin ilk bölümünün başlangıcı aynı. Sonra dizide klişe patlaması yaşanıyor. Bütün bunlar samimiyet ve “**bizdenlik**” namına diziye yerleştirilse de “**yine mi!**” türü ünlemlere sebep olmaktan öteye gitmiyor. Diyaloglarda o kadar çok argoya yer veriliyor ki izlemeyi bile zorlaştırıyor.

KADINLAR VE ERKEKLER

Dönüp dolaşıp aynı konuya değinmek benim de pek hoşuma giden bir şey değil ama ne yapabilirim biraz sonra değineceğim virüs ekranın tüm yapımlarına bulaşmış durumda: Ataerkil kültür. *Bebek İş*i’nde bu o kadar insanın gözüne sokuluyor ki hem kalıpları tekrarlıyor hem de onları güçlendiriyor. Kadınlar dedikoducu, kıskanç vb. sıfatlarla dalga konusu yapılırken, kadınlık rollerine uygun davranmaya yönlendirilip bunun tersi durumlarda aşağılanıyor. Erkeklik hâllerine gelirsek “**Murat**” karakterine üzülmemek elde değil. O ne çekiyor öyle hem eşinden hem de annesi ve kaynanasından. Zaten bizim toplumda erkekler kadar ezilen başka bir cinsiyet var mı (!) Tabii aynı zamanda “**errrkek**” olma vurgusu ve onun dayanılmaz cazibesi de dizide her fırsatta hatırlatılmakta. Bakınız bebeğin sünneti. Bu ne yaman çelişki anne!

MAÇO BEBEK VE ARABESK

Bebeğe gelirsek... Nereden başlasam, nasıl anlatsam! En başta bizi erkek bebeğe sahip olmanın gururu karşılıyor ki artık bunun üzerine çok şey söylemek gereksiz. Sonra o güzelim bebek, dizinin temel karakteri

olmasına rağmen seslendirme için bu kadar özensiz davranılması anlaşılabilir bir durum. **Erkan Can**, uygun bir seçim olmamış. Ses ve görüntü birbirine uymuyor. Bebeğin argo konuşmasının ve maço davranışlar sergilemesinin onu sevimli kılacağı fikrini kim ortaya attıysa dizinin ömrünün daha da ksalmasına büyük katkı sağlamış. Tebrik etmek lazım bu uzak görüşlülüğü!

Dizilerde arabesk kullanımı artık alışılmış bir durum ama yeni doğan bir bebeği **Ümit Besen** kılığına sokup ona **"Seviyorum Deli Gibi"** şarkısını söyletmek hangi insanoğlunun hayal dünyasının ürünüdür bilinmez ama onu bizden uzak tutun lütfen. Dünya henüz bu hayali kaldıracabilecek durumda değil çünkü!

Buradan bakıldığında güldürmek adına her şeyin mümkün kılındığı bir diziden ben de bir şey istesem çok olmaz herhâlde. İlerleyen bölümlerde Yankı bebek diğer bebeklerle birlikte **"Hayatı tespîh yapmışım"** şarkısını şöyle klip formatında söyleyebilir mi? Şimdiden teşekkür ederim!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Leyla ile Mecnun: Hayaller ve gerçekler

Betül Tansel 26.08.2013

Leyla ile Mecnun: Hayaller ve gerçekler **Coşkun Göğen**'i tanır mısınız? Pek tanıdık gelmedi herhâlde. **"Tecavüzcü Coşkun"** desem! Aaaa ünlemini duyar gibiyim. Bizde böyle bir alışkanlık var. Kişileri rolleriyle özdeşleştirip onların oynadıkları karakter gibi oldukların düşünürüz. Bazen bu özdeşleşme öyle ileri gidiyor ki karakter, oyuncunun gerçek adının yerini alır.

Bu durumun iyi ya da kötü yanları tartışılır ama değinmek istediğim konu seyircinin gözünde oyuncunun her yönüyle karakterle özdeşleştirilmesi. Dizinin reyting oranları ve/veya karakterin izleyici tarafından sevilmesi bu özdeşliği artıran etkenler. İzleyici, hayal gücüyle var edilmiş dünya ile gerçek dünya arasındaki ayrımının farkında olsa da kendini öyle bir kaptırıyor ki oyuncuyu o karakterin kendisi olarak algılayıp bunu davranışlarına da yansıtıyor. Örneğin o hafta dizide eşine kötü davrandıysa oyuncu yolda karşılaştığı izleyicilerden eşine iyi davranması yönünde öğüt verenlerin yanı sıra işi kaba kuvvet kullanmaya vardırırlara kadar her türlü tepki ile karşılaşabiliyor.

Leyla ile Mecnun dizisinin başına gelenlerde tam bununla ilgili. Bilenler bilir, dizinin kendine has bir dünyası ve dili vardır. Size sizi öyle bir anlatır ki içinde bulunduğunuz duruma üzülmeniz mi sevinmeniz mi bilemezsiniz. Çünkü hayat gibi hep gri bölgelerde dolaşır. Sonucun siyah mı beyaz mı olacağı karakterlerin aldıkları kararlarla belirlenir. Dizi izleyicisiyle öyle bir bağ kurmuş durumdaki bazı kelimeler ya da cümle yapılarıyla kişiler birbirlerinin dizinin takipçisi olup olmadığını anlıyor ve bu durum sosyal hayatta kişilerin birbirleriyle bağ kurmalarını kolaylaştırıyor ya da zorlaştırıyor. Bakınız **"İsmail Abi"** ile özdeşleşen ve birçok versiyonu olan **"Senin ağzından çıkanla kulağının duyduğu bir mi ya allahaşkuna!"** repliği.

Bundan beş ay önce daha **Gezi Parkı** Gezi Parkı olmadan **Taksim Gezi Parkı Derneği**'nin 13 Nisan'da düzenlediği **"Ayağa Kalk" Kampanyası** için çekilmiş bir parodi söyleşi o dönemde çok ilgi görmezken, sonrasında Gezi Parkı olayları sırasında dizinin bazı oyuncuların ve yapımcının eylemlere katıldıklarına dair

fotoğraflarını yayınlamaları ve dizinin senaristi **Burak Aksak**'ın da twitterda eylemlerle ilgili iletiler paylaşması diziye direkt olarak hedef tahtasına oturttu. Yayıncı kuruluş **TRT** dizinin geleceği konusunda kararsız kalırken seyirciler de kendi aralarında bölündü.

Bizde büyük kitlelere mal olmuş işleri yapan insanların apolitik davranma geleneğini açıkça ihlal eden dizi oyuncularını, senarist ve yapımcısı bazıları tarafından kahraman ilan edilirken bazıları tarafından da hainlikle suçlandı. Aslında *Leyla ile Mecnun* yaptığı göndermelerle alabildiğince politik bir dizi. Yalnız bunu yapış şekli diğerlerinden farklı. Hâl böyleyken **bu dizinin oyuncularının, senaristin ve yapımcısının politik tavır sergilemeleri olayın tabiatıyla uyumlu bir durum.**

Dizinin yayından kaldırıldığı duyurulduktan sonra sosyal medyadaki tepkiler dört ayrı etiketle TT listesinde yer alması gibi herkesin malumu. Kararı onaylayanların yorumlarına bakıldığında ise bariz bir hayal kırıklığının getirdiği öfke var. Kendilerince oluşturdukları dünyaya uyumlu davranmayan oyuncuların, senaristin bu sonu hak ettiklerine inanıyorlar.

Yurtdışı örneklerine bakıldığında oyuncular kendi işlerini aksatmadıkları sürece herhangi bir gösteriye katılabilir ve onun propagandasını yapabilirler. Biz de ise hâlâ son örneklerle biraz kırılma da suya sabuna dokunmadan o dönemde oynadıkları karakterlere uygun davranışlar sergilemeleri makbul. Bu algının uzun dönemde değişip değişmeyeceği biraz da *Leyla ile Mecnun*'un geleceğine bağlı. Eğer baskılar ve imza kampanyası sonuç verir ve dizi kaldığı yerden yayınlanmaya devam edip hak ettiği gibi bir finalle yayın hayatına son verirse oyuncuların da kendilerine ait bir hayatları olduğu gerçeğiyle daha barışık bir toplum hâline gelmemiz yani normalleşmemiz için bir umut var demektir.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her yer Kore, her yer Kültür Expo

Betül Tansel 02.09.2013

Expo'nun resmî açılış töreni için cumartesi akşamı **Sultanahmet Meydanı**'ndaydım. Meydanın her zamanki kalabalığına bir de açılış için gelen misafirlerin katılması yayalar için itiş kakış, sürücüler içinse bol kornalı ve beklemeli zamanlara hoş geldiniz demekti.

Ben yılların vermiş olduğu tecrübe ile **"Nasıl olsa bizde hiçbir tören zamanında başlamaz!"** düşüncesiyle başlama saati dokuz olan törene on dakika gecikmeli katıldım. Tahminimde yanılmadım ama ön etkinlik olan **"Masal İstanbul"** gösterisinin son dakikalarına meydana kurulan ekranlardan şahit olabildim. Birkaç dakika bile gösterinin ne kadar iyi olduğunu anlamamıza yetiyordu. Gösteri meydana kurulan ekranlarla da ciddi bir seyirci kitlesini kendine çekmeyi başarmıştı.

GİRİŞTEKİ KAOS

Aslında tören alanına girmek tam bir işkenceydi. Bir kere, büyük bir davetli topluluğu olmasına rağmen girişler tek kapıdan gerçekleştiriliyordu. Kapıdaki güvenlik görevlilerinin kimin, nasıl alınacağı konusunda anlaşamamalarına, Korelilerin kendileriyle beraber en az beş kişiyi de girdirmeye çalışmaları eklenince hem sinirler gerildi hem de düzen yok oldu. Baktım basınla ilgilenen yok, içeri girmeyi başaran kalabalık bir Koreli grubun arasına katıliverdim. Yer bulma konusu da herkesin kendi becerisine ya da tanıdıkların yer göstermelerine kalmıştı.

Türkiye ve Güney Kore Başbakanlarının tören alanına gelmeleriyle birlikte tam da beklediğim gibi yarım saat gecikmeli olarak tören başladı. Gyeongju'nun ve Expo'nun tanıtım filmi izlendikten sonra protokol konuşmalarına geçildi. Konuşmalardaki ana temalara gelirsek, yüzyıllardır süren dostluk, **Kore Savaşı**'nda omuz omuza savaşma, tarihi **İpek Yolu**'nun başlangıç ve bitiş şehirlerinin çeşitli anlaşmalarla ve yapım çalışması süren demiryoluyla birbirlerine bağlanacak olmasıydı. Tabii diğer dilde selam verme ya da teşekkür etme de işin hem magazinsel hem de sempatik kısmıydı.

MUHTEŞEM GÖSTERİ

Benim size asıl bahsetmek istediğim programın sonunda gerçekleşen "**Uzun Bir Geçmişin Çiçekleri Açıyor**" adlı **Kore-Türk ortak gösterisi**. Toplam 60 kişilik bir ekip tarafından gerçekleştirilen gösteri beş bölümden oluşuyordu. Eski zamanlarda geçen hikâye, denizci Ahmet ile Şilla hükümdarlığında yaşayan Rang'ın tanışmadan evliliğe giden sürecini hem Türk hem de Kore geleneksel danslarıyla süslü bir şekilde anlattı.

Kostümlerden sahne tasarımına, müziklerden geleneksel danslara, hikâyeyi anlatım biçiminden oyunculara kadar her şey dördördütlüktü. Ahmet'in tayfasıyla birlikte Rang'a Ankara havasını öğretmeye ve oynatmaya çalışması ile Koreli kızların gerçekleştirildiği davul şov hikâyesinin hatırdaki kalan sahnelerinden sadece ikisi. Bu gösteride emeği geçen herkesi kutluyorum. Yalnız ufak bir eksiklik vardı; o da gösteride değil hikâyenin anlatıldığı broşürde. Bölümler tek tek anlatılırken orada yer alacak danslarla ilgili bilgi de verilmiş olsaydı her iki ülke de birbirlerinin danslarının anlamını daha iyi anlamış ve gösteriyle daha iyi bütünleşmiş olurdu. Bu kadar kusur kadı kızında da olur diyelim.

Gösteri bittikten sonra Güney Kore ve Türkiye Başbakanlarının birbirlerinin bayraklarını sallayarak etraflarında oyuncular ve aralarında Kore Gazisi ile verdikleri son ve klasik poz ile tören biterken Sultanahmet Meydanı tekrar yaya ve araç trafiğinin durduğu o değişmez tablosuna kavuştu.

MECİDİYEKÖY'DE 'Bİ' KORE STARI

Benim için gecenin sürprizi ise eve dönüş yolunda karşıma çıkan **K-POP**'un dünya starı olarak lanse ettiği "**Bi**" nam-ı diğer "**Rain**" ile Mecidiyeköy'de karşılaşmak oldu. Kore fanları kimden bahsettiğimi hemen anlamışlardır. Ama ben yine de kısa bir özet geçeyim. Kendisi **PSY** gibi Kore'nin dünya yüzlerinden biridir. Asıl işi şarkı söylemek olsa da diğer K-POP starları gibi oyunculuk vs. birçok alanda boy göstermektedir. Kore dizilerini sevenler için **Full House** demem yeterli olur herhâlde. Bir de 2006 yılında oynadığı bir film var ki bence oyunculuğunun zirvesinde bir performans sergilemişti. Hangisi diyenler için **Chan-wook Park** yönetmenliğindeki "**I'm cyborg, But That's OK**". İzlemeyen varsa şiddetle tavsiye edilir. Nereden tanıdığımı gelince; o her zaman gülen suratı ve insanın dikkatini celbeden uzun boylu ve kaslı Koreli koruması kendisini

ele veren işaretlerdi. Ama onun "o" olduğunu anlamam birkaç dakika alınca yanından uzaklaşmış oldum. Böylece onunla konuşma fırsatını da kaçırdım. Mutsuz son...

Neyse ben bu talihsizlik üzerine kendime "Yanayım Yanayım" şarkısını ithaf ederken, sizlere benden daha şanslı bir ay diliyorum. E, Expo süresince her şey mümkün değil mi sevgili Koreseverler! Öyleyse ne diyoruz "Fighting!"

Not: "Fighting!" Koreseverler arasında yaygın kullanımda olan bir ünlemdir!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mutluluk virüsü K-POP

Betül Tansel 09.09.2013

 Mutluluk virüsü K-POP Geçen senenin dünyaca ünlü şarkısı nedir diye sorsam, herkes "Gangnam Style" der herhâlde. Şarkıcı bile hâlâ şarkının ve özellikle de dansının neden bu kadar ilgi çektiğini anlamasa da **Kore Popüler Müziği**'yle yani **K-POP**'la birçok kişiyi tanıştırdığı kesin. Ancak bunun öncesinde de dünya genelinde K-POP'u takip eden ciddi bir kitle vardı. **Mutluluk Virüsü** olarak adlandırılan K-POP'la başlayan bu ilgi zamanla diziler, filmler ve sonunda Güney Kore'ye dair her şeye ilgi duymaya ve soluksuzca (abartmıyorum!) takip etmeye kadar varıyor.

"Kore Dalgası" olarak adlandırılan bu durumun tarihi sadece on dört yıl ama özellikle dijital çağın yardımıyla yayılma hızı çok yüksek. Cumartesi günü Ülker Sports Arena'da **İstanbul- Gyeongju Dünya Kültür Expo** çerçevesinde düzenlenen "Music Bank in İstanbul" bu dalganın Türkiye'deki etkisinin iyi bir göstergesiydi.

SANKİ SBS ÖNCESİ

Arena'nın önü tıklım tıklım. Görüntü bir konser alanından çok Türkiye genelinde yapılan Seviye Belirleme Sınavı öncesindeki duruma benziyordu. Bir yanda sıraya geçen genç kızlar diğer yanda onları buraya getiren ve daha çok kenarda oturmayı tercih eden aileleri. Sebebi izleyici yaş grubu aralığı, yani ergenlik çağındaki genç kızlar ve biraz da olsa erkekler.

Uzun zamandır sırada beklemelerine rağmen istisnasız hepsinin yüzünde kocaman bir gülümseme vardı. Büyük bir sabırsızlıkla kapıların açılmasını ve hayranı oldukları grupları görmeyi bekliyorlardı. Tabii hazırlıklar da tamam: Hayran tişörtleri ve şapkaları, grupların kendine has renklerine uygun balonlar, Uzakdoğu konserlerinin olmazsa olmazı fosforlu bileklikler ya da çubuklar ve Türkçe, Korece ve İngilizce hazırlanmış pankartlar. Bir de **Super Junior** hayranı üç kişilik çekirdek ailemiz vardı ki üzerilerindeki "Turkish ELF" tişörtleriyle çok tatlılardı.

HER KORELİ AYRI BİR HEYECAN

Sırada beklerken arada bir heyecan dalgası kopuyordu, sanki şarkıcılardan birini görmüş gibi ama sonra sönüp gidiyordu. Aslında onlar için her Koreli bir heyecanlanma sebebiydi. Uzun zamandır televizyon ya da internet üzerinden gördükleri bu insanların yanlarında olması bile birçoğu için hayalinin gerçek olması gibi bir şeydi.

Gördükleri her Koreliyle Korece konuşmaya çalışmaları haklarını vermek lazım birçoğu çok iyi Korece konuşuyor bunun göstergelerinden biri. Kendi aralarında en çok kullandıkları sözse **"Ay inanamıyorum! Gerçekten burdayım"**dı. Büyüklerin ise en çok kullandıkları sözler ise **"Allah akıl fikir versin!"** ve **"Konser kaçta biter acaba?"**

HASTALIK DERECESEİNDEKİ KORE FANLARI

Çocuklarını konsere getiren ailelerin çoğu çocuklarının bu fanatiklik derecesindeki Kore hayranlıklarından şikâyetçi. Annelerden biri çocuğunun konser için neredeyse sabah saat 8:00'de evden çıkacağını söylerken diğeri ise **"Kızımın tek hayali Güney Kore'de yaşamak. Beş yıldır Kore dizilerini ve müziklerini soluksuzca takip ediyor. Bizimle yani ailesiyle artık pek konuşmuyor; konuşsa da sadece Kore'ye dair şeyleri anlatıyor. Kendi ülkesinden 'bu' diye bahsediyor. Saatlerce internetteki Kore fan gruplarına takılıyor ve oradaki diğer üyelerle konuşuyor"** diyor. Aslında bu durum bir süre sonra gençlerde yalnızlık hissi uyandırıyor. Çünkü diğer aile bireyleri bu kadar sevgiyi anlamlı bulmadığı ve Kore hakkında onun kadar ilgili ve bilgili olmadığı için onunla paylaşma giremiyorlar. Gençler de çareyi tekrar internet dünyasına dönmekte buluyor. Tıpkı bir sarmal gibi. Bu gençlerden birinin ablası kardeşinin Kore ile ilgili anlattığı şeyleri dinlediğinde **"Sen beni anlıyorsun. Seninle onlar hakkında konuşabiliyorum. Ne güzel!"** dediğini söylüyor. Yani el atılması gereken ciddi bir problemimiz var.

Tekrar konser alanına gelecek olursak. Alanda sadece Türkler yoktu. **Bulgaristan, Rusya, Yunanistan, İran, Irak** ve **Mısır**'dan gelen seyircilerde vardı. **Super Junior, MBLAQ, Beast, FT Island, Miss A** ve **Ailee** hepsi popüler ve sevilen gruplar ama konserdeki çılgınlık ve eşlik etme kriterlerine göre bir reyting ölçümü yaparsak birinci sıra **"Kore Dalgasının Kralı"** olan Super Junior'ın sonrası Beast, FT Island, MBLAQ ile Ailee aynı derecede, son sırada Miss A.

ŞARKICILARDAN TÜRKÇE MESAJLAR

Grupların ve şarkıcıların ufak tefek sürprizleri de oldu. **Ailee**, rock tarzında **"Üsküdar'a gider iken"** şarkısını söylerken, **MBLAQ** **"En güzel İstanbul! Sizleri çok seviyoruz!"** pankartını açtı. **Super Junior** ise **"Merhaba arkadaşlar! Çok memnun oldum. Her zaman çok özlüyorduk. Bugün çok teşekkür ederiz"** pankartını açıp okudular. Arka arkaya okuyunca anlamsız gelebilir ama seyircinin kalbini kazandıklarını söylemeliyim. Bir de **Lee Donghae**'nin Türkiye bayrağını öpmesi var ki salon yıkıldı resmen. **FT Island**'ın solisti **Lee Hongki**'nin şarkı söylerken sürekli zıplamasını da bize özel bir sürpriz olarak mı saysam bilemedim. Artık siz karar verin!

Ez cümle, konser bitimi izleyiciler de şarkıcılar da mutluydu. Giderken bir dahaki sefere görüşmek üzere dediler ama o buluşma ne zaman olur şimdiden kestirmek imkânsız. Tabii kritikler kritikler... Kim nasıl giyinmiş, show nasılmış vs. vs. Sonrası ise **"Kadıköy'e nasıl gidebilirim?"**

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Fatih-Harbiye' modernleşme ve kadın

 'Fatih-Harbiye' modernleşme ve kadın Yeni yayın dönemi, yeni diziler, yeni polemikler... Dikkat ederseniz her yayın döneminde yeni dizilerden en az birindeki bir sahne üzerinden mutlaka fırtınalar kopar. Kimileri bunu savunur kimileri şiddetle kınadığını açıklar. Sosyal medya da işin içine girince tartışmalar pek bir alevli olur. Bu senenin ilk polemik konusu olan dizisi unvanı bekâret kontrolü sahnesi ile **Fatih-Harbiye**'nin!

Dizinin **Peyami Safa**'nın **Fatih-Harbiye** adlı romanından uyarlandığı belirtilse de, karakterlerin ismi dışında pek bir benzerlik yok, bu özelliğiyle son yıllarda çokça görülen **"uyarlanmak istenen ama uyarlanamayan diziler"** listesine girmeye aday. Nedenleri, nasılları hem bu kitabı hem de dizi hakkında daha önce gazetelerde çıkan yazıları okuyanların malumu. Ben başka bir konuya değinmek istiyorum. Diziyle birlikte —yüzeysel de olsa— tekrar sorgulanmaya başlanan **kadın, modernleşme ve toplumsal değerler**.

KAFASI KARIŞIK TOPLUM

Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu yana **kadınlar**, bu toplumda her yeni iktidarla birlikte tekrar ve zorla değiştirilmeye ve/veya **"modernleştirilmeye"** çalışılıyor. Kadını kendi politikaları doğrultusunda değiştirmeye çalışan iktidarlar —bunu kendilerine uygun bir toplum oluşturmanın anahtarı olarak gördüklerinden— kadına dair her şey hakkında düzenleme yapma yetkisini kendinde buluyor. Bu düzenleme dışında kalanların başına gelen ise kendi hemcinsleri de dâhil olmak üzere **toplumsal dışlanma**! Sonra başka bir iktidar geliyor. Bu sefer dışlananları kucaklıyor ve diğerlerini **ötekileştiriyor**. Bu sarmalın sonucu, parçalanmış zihniyetler ve kafası karışık bir toplum!

SALDIRGAN, KIZGIN VE DARGIN ERKEKLER

Fatih- Harbiye dizisi tam da burada devreye giriyor. Kendi oluşturduğu dünyada bize iki farklı uç sunuyor. Bunlar bildiğimiz klişeler üzerine oturmuş durumda: **zengin- fakir, Batı kültür değerlerini benimseyen- bulunduğu toplumun değerlerine sıkı sıkı sarılan**, vs. Ayırımı bu kadar keskin yapsa da iş dönüp dolaşp farklı statüde olan ve her biri bu toplumun kadınlık hâllerinden en az birini deneyimleyen kadınlar ve onlar üzerinden şekillenen ve düzenlenen **"toplumsal"** değerler üzerine odaklanıyor. Yani karşımızda **kuralları, yönetimi ve son söz hakkı erkeklerde olan bir kadınlar dünyası** var.

Bu öyle bir dünya ki lise çağındaki genç kız —yaklaşık on dakika süren ve dramatik müzik eşliğinde hafızalara kazınan bekâret kontrolünden sonra— ona tecavüz edenle evlendiriliyor; başka bir kadın ailenin istemediği biriyle evlendiği için dışlanıyor ve bir süre sonra hastalanıp ölüyor; bir başkası çocuğunu bırakmak zorunda kalıyor; bir diğeri kocasının **"fazla mesailerine"** tahammül ediyor; bir diğeri genç kız da hem arkadaşının başına gelenler hem de babasının onuru için tecavüze uğrayacağı korkusuyla hiç yüzme bilmese de kendini denize bırakıyor ki onu kurtaran adamdan da sonrasında **"Nasıl böyle şeyler düşünebildin!"** türünden azarlamalar işitiyor. Bütün bu olanların sonucunda astımı tetiklense de tek söylediği **"Babam duymasın!"** oluyor. Sonrasında saldırgan, kızgın ve dargın erkekler hikâyede yerlerini alıyor.

NURTOPU GİBİ POLEMİĞİMİZ OLDU

Bütün bu anlatılanlara karşı insanlar çeşitli mecralardan —özellikle sözlüklerden ve Twitter'dan— gösterdikleri tepkilerle üçe ayrılmış durumda; bir grup bütün bu olanların artık geçmiş zamanda kalmış bir hikâye olduğunu ve günümüzde bu tür olayların yaşanmadığını söylüyor; diğer grup, yakın çevresinde hâlâ bu tür olaylara tanıklık ettiğini, bunlara gözünü kapamanın olayın gerçekliğini değiştirmediğini ve tecavüzün bu ülkede

kadınların başına gelen istisnai bir olay sayılmaması gerektiğini herkesin malumu olan örneklerle ifade ediyor. Son grup ise bu tür olaylar var ama göstermeseniz olmaz mı, bunları olumlayıp tekrar üretiyorsunuz diyor.

Bu tartışma toplumda modernleşme ve bunun taşıyıcısı rolündeki kadınlara ve oluşturulan toplumsal değerlere dair kafa karışıklığının güzel ve açıklayıcı bir göstergesi. Herkes kendi kurduğu dünyadaki kadın algısında ve sorunlara bakış açısında ısrarlı. Bu da demek oluyor ki bir başka polemik konusu oluşuncaya kadar bu konu konuşulacak ve bizim en başarılı olduğumuz alanlardan biri olan **“polemik yap ama çözümü boş ver”** hanesine yeni bir madde eklenmiş olacak.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir idolleştirme sorunsalı: ‘Ben onu çok sevdim’

Betül Tansel 23.09.2013

 Bir idolleştirme sorunsalı: ‘Ben onu çok sevdim’ Şu hayatta herkesin bazen bir ömür boyu bazen de bir süreliğine kendine rol model aldığı ya da günümüz kullanımı ile hayranı olduğu biri ya da birileri vardır. Bu durum bazen öyle bir hâl alır ki karşınızdakinin de sizin gibi zaafı ve hataları olan bir insan olduğunu unutuverirsiniz. İşte o zaman karşınıza **“Ben onu çok sevdim”** dizisindeki **Adnan Menderes** karakteri gibi biri çıkar.

İtiraz edenler çıkabilir aranızdan. Zaten bölüm başında bu dizinin biyografik olmadığı, tarihî şahsiyetlere saygı niteliği taşıdığı, bazen gerçekliğin ötesine geçebilen karakter ya da olaylar olabileceği belirtilmiş diyebilirsiniz. Ancak birkaç saniye süren bu uyarının izleyicilerin kaçta kaçının dikkatini çektiği tartışılır ki **“Güzel ve tarafsız”, “Hikâye gerçeğe bağlı mı?”** vb. şeklinde devam eden twitler durumu açıklıyor sanırım. Tabii olayın bir de tahmin kısmı var ki, devam eden açıklamada amacın Menderes ve arkadaşlarının neler hissetmiş olabileceklerine **“ayna tutmak”** olduğu belirtiliyor! Sizce de çok iddialı bir laf değil mi? Bu dizi biyografik değilse kime ve neye dayanarak hislere ayna tutacaksınız? Bu durum dizinin yapımcısı **Pana Film**’in genel tavrında görülmekte aslında. O da ayrı bir yazı konusu!

“SÜPER LİDER” PORTRESİ

Diziye dönersek; yapımcının tuttuğu aynadan baktığımızda her şey çok aşikâr, her bir karakterin nerede durduğu belli, yani siyahlar ve beyazlarla kaplı bir dizi. Milli Şef **İsmet İnönü**, hem dizide kendisi hakkında diğer karakterlerin yorumları hem de kendi söylev ve davranışları, bunlara bir de yandan gülümseme eklenerek, olumsuz bir karakter olarak karşımızda. **Celal Bayar**, İnönü’nün nüfuzuna karşı çıktığı için daha olumlu bir karaktermiş gibi görünse de **Menderes**’in önüne taş koyması onun da **İnönü**’yle aynı kaderi paylaşmaktan alıkoyamıyor. **Fatin Rüştü Zorlu** gayrimeşru ilişkisi ile gündemde olan siyaseten önemsiz bir devlet adamı kimliği taşıyor. **Ethem Menderes** hem **Menderes**’in sağ kolu hem de ona engel olmaya çalışan bir karakter. Menderes’in eşi **Berin Menderes** çok güçlü bir karakter, sadık eş ve siyasette de söz sahibi. **Aydan Ayhan** ise eşinin psikolojik sorunları nedeniyle ondan ayrılmak isteyen Menderes’in yasak ilişki yaşadığı yetenekli ve güzel opera sanatçısı.

Adnan Menderes'e gelirsek... Korkusuz, atılgan, fedakâr, soğukkanlı, ileri görüşlü, toplumun kültürel ve ahlaki değerlerine saygılı, yeniliklere açık, halkıyla hemhâl olan, otoritenin dediklerini kulak tıkayıp kendi bildiğini yapan, kısaca tam bir **"süper lider"** portresi çiziliyor. Bunlar **"Tek icraatım dahi olsa ezanı Arapça okutacağım"**, **"Ben Bayar'ın da İnönü'nün de başvekili olmayacağım, ben milletimin başvekili olacağım"**, **"Canları canımızı çekmişse veririz Ethem, yeter ki canları sağ olsun"** vb. replikler ve vücut dilinden kolayca anlaşılabilir. Hatta kendisine öyle güveniyor ki iktidarının ilk yıllarında hem siyasette hem de halk üzerinde büyük etkisi olan ordu içinde hükümet karşıtı bir cunta olduğu duyumlarına karşı buna katılanları Meclis kürsüsünden **"üç beş çapulcu"** diye niteleyip, yapabiliyorsanız yapın diyerek meydan okuyor. Siyaset denge gözetir derler ama bu dizide kurallar başka herhalde!

YASAK İLİŞKİ GÜZELLEMESİ

Gelelim zurnanın zırt dediği yere. Şimdi, bütün bu süper liderlik özelliklerine sahip kıldığınız Menderes'i nasıl her iki tarafın da evli olduğu bir ilişkinin baş kahramanı yaparsınız? Bu da yetmezmiş gibi diziyi de bu ilişkinin eksenine oturtursunuz? Böyle bir durumun geçmişte yaşandığı herkesin malumu ama etrafınızda yaşansa olumlu gözle bakmayacağız bir durumun güzellemesini yapmak da neyin nesi? **"Sizi karşıma çıkaran kadere nasıl inanmam!"** gibi süslü cümlelerle, uzun uzun bakışmalarla ve yollarını gözleyen hâllerle ne anlatılmak isteniyor? Her aldatma kötü değildir. Durum kişinin karakterine ve yaptıklarına göre hoş görülebilir ya da tolere edilebilir mi demek bu? Peki, ya bunu öğrendikten sonra **Berin Menderes**'in hissettikleri ne olacak? Yoksa o çizdiğiniz güçlü karakter burada da mı devreye girecek? Sizin aynanızdan, durumu tolere edip her koşulda kocasının yanında duran bir kadın mı izleyeceğiz?

Kimsenin ahlak bekçisi olma gibi bir niyetim yok ama kendinize rol model seçtiğiniz ve kamusal alanda bütün insani zaafalarından muaf tuttuğunuz hayalî **Menderes**'in özel hayatındaki zaafının da **"aşk"** lafzı altında biraz da **Fatin Rüştü Zorlu**'nun yasak ilişkisi güzellemesi üzerinden göze hoş görünmesini ve hatta ilerleyen zamanlarda insanların **"o büyük aşka"** gıpta ile bakmasını sağlamaya çalışacağınız izlenimi çok da hoş karşılanabilir bir durum değil. Özellikle son yıllarda bu kadar çok atıfta bulunulan **Adnan Menderes**'in hayatının diziyi çekilmesi kadar doğal bir durum yok. Asıl anlaşılmaz olan, birçok farklı yönden ele alınabilecekken neden **"Bebek Davası'nın"** seçilmiş olduğu. Belki de ilerleyen zaman bize bunun cevabını verebilir.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seyircinin polisiye ile imtihanı ve 'Kayıp'

Betül Tansel 30.09.2013

 Seyircinin polisiye ile imtihanı ve 'Kayıp' Sezonun yeni dizileri arasında polisiye türünde çekilen dizi sayısı sadece iki. Onca uyarılama, onca dram ve komediden arta kalan kontenjan bu kadar mı? Aslında değil ama bu, bizim dizi sektörü için alışılmış bir durum olmaya başladı. Bizde çok nadirdir adamakıllı polisiye diziler. **"İz peşinde"** yi hatırlar mısınız? Yıl 1989... **Mehmet Aslantuğ, Osman Yağmurdereli, Gülen Karaman** ve hele ki **"babacan komiser"** rolündeki **Erol Taş**, Türkiye'nin ilk ve başarılı polisiye dizisine imza atmışlardı.

KOMİSER NEVZAT VE BEHZAT Ç.

Ahmet Ümit'in Komiser Nevzat karakterinin maceralarından uyarlanan 2001 yapımı "**Karanlıkta Koşanlar**" da hatırlanmaya değer bir diğer polisiye yapım. "**Karanlıkta Koşanlar**"da **Uğur Yücel** yönetmen, senarist ve oyuncu olarak yer almış ve başrolü **Haluk Bilginer**'le paylaşmıştı. Komiser Nevzat'ın hikâyesinin devamını 2004'te **Çetin Tekindor** ve **Nejat İşler**'den "**Şeytan Ayrıntıda Gizlidir**"de takip etmeye devam ettik. **Melih Kibar**'ın imzasını attığı ne güzel bir jenerik müziği vardı. Fırsatınız varsa bi dinleyin derim. Yeni kuşağın polisiye deyince aklına gelen dizi ise 2010'da başlayıp üç yıl süren ve hem yayınlandığı dönemde hem de sonrasında üzerinde tartışmaların sürüp gittiği "**Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi**". Aynı dönemde yayınlanan işin delil bulma ve inceleme kısmını ön plana çıkaran "**Kanıt**" dizisini de unutmamak lazım.

Şimdi belki de kendi kendinize sadece bunlar yok ki "**Adanalı**", "**Güzel ve Çirkin**" gibi diziler de vardı diyorsunuz. Haklısınız ama ben en iyileri ve fark oluşturanları biraraya getirmek istedim. Yalnız bir dizi daha var ki polisiye türünün yerlerde sürünmesinin, "**artık bundan sonra ne yapsak tutar**" fikrinin kabul görmesinin başlıca müsebbibidir bence: **Arka Sokaklar**. Neresinden tutsan elinde kalacak bir dizinin sekizinci sezonunun yayınlanıyor olması (hadi kabul edin!) hepimizin suçu! Bu reytingler neden bu kadar yüksek sevgili seyirciler!!!

TÜRKİYE İÇİN YENİ

Gelelim yazının asıl konusu olan "**Kayıp**" dizisine. Kurgusu itibariyle yurtdışı örneklerinde çokça rastladığımız ama Türkiye için yeni olan unsurları içinde barındırıyor. Zamanın doğrusal kullanılmaması, yani gelecek bir olaydan tadımlık verip geçmişe dönmesi ve dört bir yanı kaplayan gizem nedeniyle çok sayıda şüpheli, bizim polisiye türü için yeni. Diziyi izlediğinizde duruma ya da diyaloglara göre çocuğu kaçırın kişinin kim olduğuna ve amacına dair fikriniz değişiyor. Bu da izleyicinin bir sonraki bölümü izlemesini garanti altına alıyor. Bazısı başarılı bazısı değil ama karakterlere de bir derinlik verilmeye çalışılmış. Tartışmasız dizinin en sevilen karakteri hem yetenekli olması hem de ailesiyle kurduğu ilişki nedeniyle "**Dedektif**" **Mehmet**. En silik karakteri ise anne "**Şebnem Şarman**". Dizide herkesin bir sırrı var deniyor ama henüz Şebnem'in sırrına dair en ufak bir ipucu yok.

TIKANIP KALIR MI?

Dizi her ne kadar yeni bir şeyler denemek istese de bir yerlerde tikanıp kalacakmış gibi sinyal veriyor. Niye mi? Çünkü ortada çok fazla sır ve hikâye var. Bu sırların çözülmesi ve hikâyelerin birbirlerine mantık çerçevesinde değmesi için bayağı bir zamana ihtiyaç var. Tabii bu zaman zarfında da izleyicinin zekâsıyla dalga geçmeden dikkatinin ve merakının hep taze tutulması gerek. Bu konuda soru işaretleri var kafamda. Üçüncü bölümün sonunda **Mehmet** karakterinin, arkasından yaklaşıp onu bayıltan kişiyi önceden fark etmemiş olması, bölüm boyunca **Defne**'nin ölümü için yok yiyecekler bozulmuş yok ev tozluymuş gibi dikkat isteyen şeyleri nasıl fark edebildiği ya da olaylar arasındaki bağlantıları nasıl hızlıca keşfedebildiği gibi konular da şüphe uyandırıyor. Anladık bölüm sayısını artırmak istiyorsunuz ama bu, dizinin başkahramanı hakkında soru işaretlerine sebep olmadan da yapılabilir. Sonra **Murat** karakterinin kendisini ele verecek video görüntülerini saklaması da neyin nesi. Bu adam seri cinayet işleyen katil mi ki yaptığı işi hatırlamak için bir hatıraya ihtiyaç duysun. Ha öyleyse de bilelim yani.

AŞK BEŞGENLERİ

Bizde bir de bazı karakterleri parlatmak için diğer karakterleri olanca hatalarıyla ya da yetersizlikleriyle gösterme gibi bir huy var. Örnek mi? **Defne**'nin ölümünü araştıran **amir** ile **Mehmet**'in konuşmaları ve davranışları öylesine zıt ki bu adamın komiserlik gibi bir koltuğu işgal etmesi suç diyesi geliyor insanın. Bu arada karşımıza bizim dizilerin olmazsa olmazı aşk üçgenlerinin, beşgenlerinin çıkacağına dair sinyallerde verilmeye başlandı. Bakınız evli çiftimiz **Kemal** ile **Şebnem**, yasak ilişki **Kemal** ile **Özlem**, yeni yeni başlayan **Mehmet** ile **Özlem**. Sonra bunlara yenileri eklenir ve bir kör uğüm olur ki çözebilene "aşk" olsun! Umarım polisiye dizi sınırlarının kaldırabileceği bir yerde durdurabilirler bu çok bilinmeyenli denklemleri...

Ez cümle, **Kayıp**, iyi başlayan ama sezon boyunca aynı ilgiyi görüp görmeyeceği muallâkta olan bir dizi. Bazılarınız "E yeni bir şeyler deniyorlar bu da yeter. Gerisi ne olsa kabulüm" de diyebilir, sonuçta beklentilerimizin boyutu belirliyor sevip sevmeyeceğimizi!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yakışıklı ve güzel oyuncu reytingi garantiler mi

Betül Tansel 14.10.2013

 Yakışıklı ve güzel oyuncu reytingi garantiler mi Bizde bazı şeyler hiç değişmez. Mesela başrol oyuncusunun kim olacağı çoğu zaman senaryodan daha önemlidir. Çünkü başrol oyuncusu reytingi yüksek biri ise sırf onun rüzgârıyla dizinin en az bir sezon devam edeceği kesindir. Tabii bu durum yeni başlayan dizilerde ve/veya reytingi yüksek diğer başrol oyuncusunun diziyi bırakmadığı durumlarda (**Adını Feriha Koydum**'dan **Hazal Kaya**'nın ayrılmasıyla reytingler düşmüştü) geçerlidir.

Bu sezonun yeni dizilerinden **Medcezir** işte tamda bu konuya uygun bir örnek. Dizi "**Emir'in Yolu**" faciasından sonra **Çağatay Ulusoy**'u özleyen kitlenin sessiz bazen de sosyal medya yoluyla sesli çığlıklarına cevap veriyor. **Medcezir** arkasına aldığı bu rüzgârla adından söz ettirmeyi ve yüksek reytingleri başlamadan garantiledi. Amerikan yapımı "**The Orange Country**"nin uyarlaması olan dizi şimdiye kadar yayınlanan dört bölümünde orijinalinin RTÜK'ün sınırları içinde—bire bir aynısı. Ancak internet âleminin dizi hakkında mütemadiyen yaptığı yorum ise orijinaline göre karakterlerle oyuncu uyumsuzluğu.

Benim değinmek istediğim ise dizinin iskeleti üzerine. **Medcezir**'de güncel konuları içine alabilecek bir senaryo yazılabilecek iken bu fırsat harcanmış. Dizi kısa yoldan reyting mantığı yüzünden klasik Türk dramasına dönüştürülmüş. Neler mi anlatılabilirdi? Gelir uçurumunun beraberinde getirdiği kültür şoku ve sınıflar arası çatışma ile sitelerle kendilerini ve varlıklarını "**dışarıdan gelebilecek tehlikelere**" karşı korumaya çalışan, ama binaların yetmediğini anlayınca buna bir de güvenlik görevlileri ekleyen site ya da rezidans sakinleri... Al sana kent sosyolojisi. Bu aralar da çok meşhur zaten.

Dizilerde amacın izleyenlere hoşça vakit geçirtip yüksek reytinglerle reklam pastasında güzel bir pay almak olduğunu malumumuz. Yukarıda değindiğim konulara sosyolojik yetkinlikte yer verilmesi beklenmez ama seyirciyi sıkmadan yapılan küçük küçük dokundurmalar bile dizi için yeterli olabilirdi. Şimdi diyebilirsiniz ki Avukat Selim'in karısına kendi korunaklı dünyaları ve başka dünyalar hakkında çektiği o uzun söyleme ne demeli? O konuşmada geçen "**farklı dünyalar**" vs. vurgusu kendi çapında bir önem taşısa da dizide bir yansımaları görememek olayın sadece tirattan ibaret olduğu gösteriyor. Yani dedik mi dedik!

Bizim senaristler biraz Türkiye'nin sosyal ve ekonomik tarihini okusalar ne güzel olurdu. Aslında güncele bakmaları da yeterli ama tabii Nişantaşı ya da Etiler gibi mekânlardan bakıyorsan gördüğün manzara hiç değişmez. Ya da hep aynı kişilerin yazdığı bu nedenle de belli bir kalıbı olan senaryolar ekranlarda yer almasa belki Türkiye gerçeklerini yansıtan ve uyarlama kavramının hakkını veren diziler görebiliriz.

Kimse ekranda yakışıklı ya da güzel insanlar görmeye karşı değil ama anlatılanların bir kıymet-i harbiyesi olmadıktan sonra oyuncunun fiziksel özelliği nedeniyle bir diziyi takip etme durumu ancak bir yere kadar başarılı olabilecek bir politika.

betul.taraf@gmail.com

</div>

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yakışıklı ve güzel oyuncu reytingi garantiler mi

Betül Tansel 16.10.2013

 Yakışıklı ve güzel oyuncu reytingi garantiler mi Bizde bazı şeyler hiç değişmez. Mesela başrol oyuncusunun kim olacağı çoğu zaman senaryodan daha önemlidir. Çünkü başrol oyuncusu reytingi yüksek biri ise sırf onun rüzgârıyla dizinin en az bir sezon devam edeceği kesindir. Tabii bu durum yeni başlayan dizilerde ve/veya reytingi yüksek diğer başrol oyuncusunun diziyi bırakmadığı durumlarda (**Adını Feriha Koydum**'dan **Hazal Kaya**'nın ayrılmasıyla reytingler düşmüştü) geçerlidir.

Bu sezonun yeni dizilerinden **Medcezir** işte tamda bu konuya uygun bir örnek. Dizi "**Emir'in Yolu**" faciasından sonra **Çağatay Ulusoy**'u özleyen kitlenin sessiz bazen de sosyal medya yoluyla sesli çılgınlıklarına cevap veriyor. **Medcezir** arkasına aldığı bu rüzgârla adından söz ettirmeyi ve yüksek reytingleri başlamadan garantiledi. Amerikan yapımı "**The Orange Country**"nin uyarlaması olan dizi şimdiye kadar yayınlanan dört bölümünde orijinalinin RTÜK'ün sınırları içinde—bire bir aynısı. Ancak internet âleminin dizi hakkında mütemadiyen yaptığı yorum ise orijinaline göre karakterlerle oyuncu uyumsuzluğu.

Benim değinmek istediğim ise dizinin iskeleti üzerine. **Medcezir**'de güncel konuları içine alabilecek bir senaryo yazılabilecek iken bu fırsat harcanmış. Dizi kısa yoldan reyting mantığı yüzünden klasik Türk dramasına dönüştürülmüş. Neler mi anlatılabilirdi? Gelir uçurumunun beraberinde getirdiği kültür şoku ve sınıflar arası çatışma ile sitelerle kendilerini ve varlıklarını "**dışarıdan gelebilecek tehlikelere**" karşı korumaya çalışan, ama binaların yetmediğini anlayınca buna bir de güvenlik görevlileri ekleyen site ya da rezidans sakinleri... Al sana kent sosyolojisi. Bu aralar da çok meşhur zaten.

Dizilerde amacın izleyenlere hoşça vakit geçirtip yüksek reytinglerle reklam pastasında güzel bir pay almak olduğunu malumumuz. Yukarıda değindiğim konulara sosyolojik yetkinlikte yer verilmesi beklenmez ama seyirciyi sıkmadan yapılan küçük küçük dokundurmalar bile dizi için yeterli olabilirdi. Şimdi diyebilirsiniz ki Avukat Selim'in karısına kendi korunaklı dünyaları ve başka dünyalar hakkında çektiği o uzun söyleme ne demeli? O konuşmada geçen "**farklı dünyalar**" vs. vurgusu kendi çapında bir önem taşısa da dizide bir

yansımasını görememek olayın sadece tirattan ibaret olduğu gösteriyor. Yani dedik mi dedik!

Bizim senaristler biraz Türkiye'nin sosyal ve ekonomik tarihini okusalar ne güzel olurdu. Aslında güncele bakmaları da yeterli ama tabii Nişantaşı ya da Etiler gibi mekânlardan bakıyorsan gördüğün manzara hiç değişmez. Ya da hep aynı kişilerin yazdığı bu nedenle de belli bir kalıbı olan senaryolar ekranlarda yer almasa belki Türkiye gerçeklerini yansıtan ve uyarlama kavramının hakkını veren diziler görebiliriz.

Kimse ekranda yakışıklı ya da güzel insanlar görmeye karşı değil ama anlatılanların bir kıymet-i harbiyesi olmadıktan sonra oyuncunun fiziksel özelliği nedeniyle bir diziye takip etme durumu ancak bir yere kadar başarılı olabilecek bir politika.

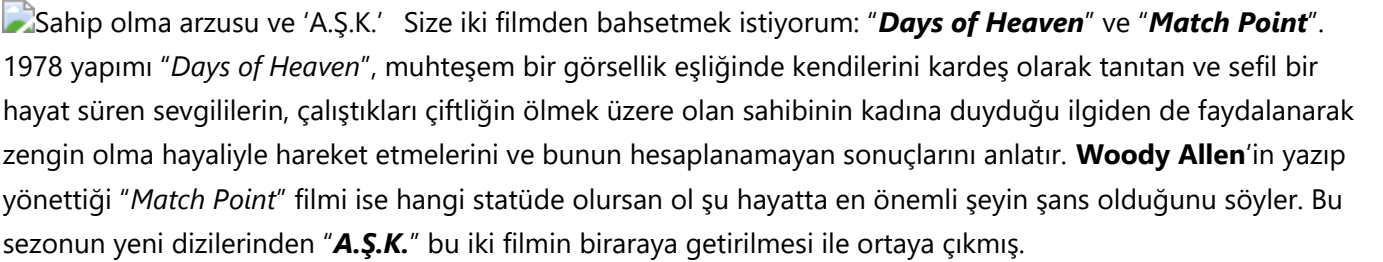
betul.taraf@gmail.com

</div>

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahip olma arzusu ve 'A.Ş.K.'

Betül Tansel 21.10.2013

Aşk, komplo ve şans... Hikâyelerin olmazsa olmazları. Bu üçlüyü biraraya getirip yeni bir senaryo oluşturmak yerine bir filmin hikâyesine diğer bir filmin ana fikrinin eklenmesiyle yapılan kolaycılığı izleyenlerin takdirine bırakıyorum. Ne de olsa bu, seyircinin ilk defa karşılaştığı bir durum değil. Bunun daha beterlerini de görmüştük dediğinizi duyar gibiyim. Ben bu sefer dizi üzerinden seyircilerin tepkilerini ya da tepkisizliğini yorumlamak istiyorum.

Toplumlari oluşturan farklı sınıflar arasındaki görünmez bariyerlerin hem zamanın ruhu hem de teknolojinin getirdiği yeniliklerle kalkması herkesin malumu. Bu durum zengin sınıflarda daha korunaklı çevrelere geçme ve kendi sınıfındakilerle ilişkilerini sıklaştırmaya yönelik bir tepki doğurdu. Orta ve alt gelirli sınıflar ise yaşadıkları hayatı ve olanaklarını üst gelirliyle karşılaştırıp bunun getirdiği tatminsizlik ve kızgınlığa gömüldüler. **"Benim onlardan neyim eksik?", "Ben bu hayatı yaşamaya mahkûm muyum?"** türünden serzenişler beraberinde zengin olmak için her şeyin mubah olduğu algısını getirdi.

Bu algı kitle iletişim araçları tarafından da destekleniyor. Daha azıyla yetinmemek gerektiği fikri her türlü ortamda insanların zihinlerine yerleştirilmeye çalışılıyor. Bakınız bu sıralarda yayınlanan bir reklam: İpek pijamalar içinde bir kadın giyeceği kıyafeti, saçını ve aracını daha gösterişli ve/veya pahalı olanlarıyla değiştirirken şöyle bir iç ses duyuluyor: **"Hayatta her zaman daha iyisini isterim ve istediğimi alırım. Çünkü daha iyisine layığım. Sizin gibi."** Ve karşınızda teknolojik **tuvalet kâğıdı...** Olay bu raddeye gelmiş durumda!

A.Ş.K.'a gelecek olursak dizideki Azra karakteri zenginlere tenis dersi veren biri ve en büyük hayali ileride o insanlar kadar zengin olmak. Yalnız bunun için ayrı bir çabası yok. Kerem, Azra'nın büyük aşkı ve dizide istemeye istemeye Azra'nın planını uygulayan "**iyi**" karakter. Dizide holding sahibi Şebnem ise Azra'nın zenginlik hayalleriyle arasındaki tek engel. Şimdi diyeceksiniz ki "**Azra ile Kerem bunu zorunda olduğu için yapıyorlar. Zaten Şebnem de ölmek üzere. E, ne olmuş o sayısız parasından bir kısmını Kerem ile Aslı yese!**" Ne de olsa kişi kötü bir şey yapmaya kalkıştığında ilk önce vicdanını susturacak bir sebep ararmış!

Şimdiye kadar yayınlanan bölümlere gelen yorumlara bakıldığında genel olarak bu duruma karşı bir ilgisizlik ve bunun da beraberinde getirdiği bir olumlama durumu sözkonusu. Yani bizim tartışmayı seven seyircilerimiz bunda tartışılacak bir problem görmüyor. Sanki doğanın kanunu ya da olması gereken şey buymuş gibi.

Bir dizi konusunu ne de büyüttü, nerelere bağladı ama, diyenleriniz çıkabilir, ancak bu, sizin de her şeyin en iyisine en rahat şekilde sahip olma arzusunu taşıdığınız gerçeğini değiştirmez. Belki de hepimiz elimize fırsat geçse Azra'nın yaptığı şeyi yapacağımız için bu kadar sessiziz!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir oda, ağaç, iğne, Japon balığı ve tuzluk

Betül Tansel 28.10.2013

 Bir oda, ağaç, iğne, Japon balığı ve tuzluk Aynı ekibin yeni bir diziyle karşımıza geleceğini duyunca sevinmiştim. Ama hâlâ "*Leyla ile Mecnun*"un bitirildiğini kabul edemediğimden/ hazmedemediğimden mütevellit "**Ben de Özledim**"i izlemek içimden gelmiyordu. Geçmiş deneyimlerimizden bildiğimiz, eskisinin yerine ne koyarsan koy onun yerini tutmayacağı hissi de cabası...

Ben de Özledim'i daha sonra internetten izlediğimde, dizi ekibinin de benimle aynı duyguları paylaştığını anladım. Hani hayatta bazı anlar vardır. Her şey öyle güzel gidiyordur ki, sizi öyle bir havaya sokmuştur ki, bu beklemediğiniz büyüklükteki başarıya artık dünya yansa bana bir şey olmaz dersiniz. Ama sonra siz daha ne olduğunu anlamadan elinizden kayıp gider her şey. Muallâkta hissedersiniz kendinizi. Anlamsızca etrafa bakmaktan ve olup biteni anlamaya çalışmaktan başka bir şey yapamazsınız. Bir yandan da olanca gücünüzle gerçeğe yüzleşmekten kaçınırsınız. Sanki kaçtıkça o eski mutlu günler geri gelecekmiş gibi...

Ben de Özledim'in ilk bölümü, ekibin "*Leyla ile Mecnun*"un bitirilmesine dair verdikleri röportajlarda o çok belli etmedikleri şaşkınlıklarını ve öfkelerini açıkça ortaya koydukları bir bölümdü. Ne işe yaradığı ya da ne anlattığı belli olmayan onca dizinin bilmem kaçınıcı sezonlarında oldukları gözönüne alındığında, ne söylesele ne yapsalar haklılar demekten kendini alamıyor insan. Sadece onlar değildi eksilen, dizinin kendine has seyircisi de "**İsmail Abisiz, Yavuzsuz, Mecnunsuz, Erdal Bakkalsız ve İskender Babasız**" kaldı.

Ben de Özledim'in ilk bölümünde, dizi boyunca melankolik hava sizi takip ediyor. Hani o meşhur melankolik

"Leyla ile Mecnun" bölümlerinden birindeymişsiniz gibi hissediyorsunuz kendinizi. Dokundurmalar da birbirini kovalıyor: Çok kimse anlamasa da "**Her şey Çok Güzel Olacak**" filminde **Mahzar Alanson**'un sürekli tekrarladığı "**Bilemiyorum Altan**" repliği ve birbirinden yaratıcı fikirlerle oyuncuların karşısına çıkan "**yapımcılar**" o psikolojide bile insanı gülümseten sahnelerdi. Havuzdaki günümüz dizilerinin özeti de ayrı bir güzeldi: "**Burak, heaç okumadın değil mi kitap?, Nasıl abi?, Filim milim de izlemedin değil mi lan?, Ne filmi?, Burak, yok mu arak tarak?, Abi ne anlatıyorsunuz Allah aşkına?**" Ali Atay'ın havuzunda bile olsa sonunda İsmail Abi'nin beklediği geminin gelmesi de, ne kadar olur bilmem ama, biz seyirciler için bir teselli kaynağı diyebiliriz.

Bir "*Leyla ile Mecnun*" geleneğidir son dakikada ters köşeye yatırmak. Yani dizi boyunca gülersin bi son sahne ile hüznölere gark olursun ya hani, işte onun dibe vurma kısmını yaşadık bu sefer "*Leyla ile Mecnun*"un sonu olarak: **Bir oda, ağaç, iğne, Japon balığı ve tuzluk...** Neden bahsettiğimi, izleyenler zaten biliyor ama izleyemeyenlere "**anlatılmaz, izlenir**" deyip, o sahnenin üzerlerinde bırakacağı etki konusunda uyarıda bulunmakla yetinmek istiyorum. Zira sosyal medya camiasında da defaatle tekrarladığı gibi, birçok kişide oluşturduğu ruhsal çöküntü henüz giderilebilmiş değil. Düşünüyorum da bu sondan sonra o bölümleri eskisi gibi kahkahalarla izlemek güç olacak! Bilmem bana katılır mısınız...

Velhasıl kelim, "*Leyla ile Mecnun*" seyircileri olarak bir kötü, bir iyi, sonra tekrar kötü bir haber aldık. İlk kötü haber dizinin yayından kaldırılmasıydı. İyi haber, aynı ekibin, eski diziden farklı formatta ama onun devamı olacak şekilde yeni bir diziyeye başlamalarıydı. Sonraki kötü haber ise izleyicinin merakla beklediği "*Leyla ile Mecnun*" hikâyesinin nasıl sonlandığıydı. Dizi ekibi gibi biz de karmakarışık duygular içindeyiz. Ne iyi gider biliyor musunuz bu duruma? Taze birer çay. E öyleyse "**Erdal Abi çay bize!**"

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya postacı kapıyı üç kere çalarsa!

Betül Tansel 04.11.2013

 Ya postacı kapıyı üç kere çalarsa! Bugünlerde Facebook'ta sıkça paylaşılan bir video var. STV'nin 2009 yılında son bulan "**Beşinci Boyut**" dizisinden bir sahne. Uzun uzadıya anlatmayayım ama dizinin kahramanı Salih'in bir tür "**Turkish Matrix**" diyebileceğimiz hareketlerde namludan çıkmış hedefe giden mermiyi taş atarak durdurması anlatılıyor. Ben de uzun zamandır televizyon dünyasının "**orijinal!**" yapımlarına imza atan STV'nin dizilerinden bahsetmek istiyordum. Fırsat bu fırsat deyip "**Küçük Kıyamet**" dizisini ele alayım dedim.

Dizinin sloganı aslında aynı zamanda anafikrini de barındırıyor: "**Görülmemiş hesaplarla ötelere gitmeyin!..**" Her bir bölüm iki hikâyeden oluşuyor. Tembellik, nefret, iftira vb. üzerine kurulu her bir hikâyede ana karaktere ölümün yaklaştığını yani "**ötelere gideceği**" bildiriliyor ama ölmeden önce, üç uyarı ânı eşliğinde, cehennemde yanmamak için hesaplarını kapatması isteniyor. Kişiyi "**ötelere gideceğine**" dair haberi ise baştan aşağı beyaz kıyafeti ve kırmızı çantasıyla bir postacı iletiyor.

Karakterler siyah ve beyaz kadar birbirine zıt yani salt iyi ya da kötü. Bundan sonrası biraz korku filmi tadında. Çünkü karakterlerin neredeyse tamamı cehenneme gidiyor. Oralardan hakkını aldıklarının ya da sevdiklerinin rüyalarına giriyorlar ve azaptan kurtulmak için onlardan helallik istiyor. "**Leyla ile Mecnun**"cular bu sahnenin

ti'ye alınışını Erdal Bakkal'ın zebaniler tarafından zincirlenirken "**yımırta**" yavrusuna yardım etmesi için seslenişinden hatırlarlar muhakkak. Böylece bazılarının azabı hafiflerken bazılarında bir değişiklik olmuyor.

Bu dizi bizi toplum olarak iki açıdan ilgilendiriyor: Postacı algısının değişimi ve din öğretisi algısının korku üzerine kurulması.

Palyaçoları hepimiz bilirsiniz. Pek çokları için eğlence kaynağı olan palyaço, bazılarının en korkunç kâbuslarından biri. Bunun birçok sebebi olsa da **Stephen King**'in "**O**" isimli kitabında yer alan canı palyaçonun payı büyük. Postacı, bu tür bir korkunun Türkiye'deki muadili olmaya aday. Şimdi diyorsunuzdur "**postacı mı kaldı**". Haksız da sayılmazsınız. Ama önemli olan sık sık karşına çıkması değil yeğen, senin onu gördüğünde aklına gelen imajdır. Yani hoşgeldin "**postacıfobia**"!

Toplumdaki din öğretisi algısının bire bir yansımaları dizide bulmak mümkün: Cehennem korkusu ve/veya Cennet vaadi üzerinden insanları dinin kurallarına uymaya çağırmak. Belki birçoğunuz izlemiyor ama dizi, kendi mecrasında ciddi sayıda takipçiye sahip. İzleyicilerin üzerinde de etkisi büyük. Bakınız bir izleyici yorumu: "*Hayatımdaki birçok şeyi değiştirdi. Bazen zaman zaman çok korktuğum anlar oldu. Ama hep hayatın gerçeklerini anlattı.*" Her bir bölümde belirlenen tema(lar) cehennem tehdidi eşliğinde işleniyor ve insanların çoğu zaman konuşmaktan bile imtina ettikleri şeylerin (azap vb.) uzun ve çılgık çılgınlığa işlendiği sahneler seyirciyle paylaşılıyor. Bazen sınırlar öyle zorlanıyor ki diziyi sürekli izleyenlerin bir süre sonra sinirsel rahatsızlıklara yakalanmaması pek mümkün gözüküyor.

Ezcümle dizinin belli bir kitle tarafından beğenilerek izlendiği kesin. Kesin olmayan ise korku filminden alınma sahnelerin ve/veya gerçek hayattan kopuk karakterlerin, insanlarda başka korkular oluşturmak dışında, dizinin amacına ne kadar hizmet ettiği!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ağa dizileri geri döndü

Betül Tansel 11.11.2013

Ağa dizileri geri döndü Evet, hatırlıyorum. Her şey "**Asmalı Konak**" adlı diziyle başladı. Kapadokya'da yaşayan Seymen Ağa ile New York'ta eğitim gören İstanbullu ressam Bahar'ın aşkını anlatan dizi öyle tuttu ki hem finali, sinema filmi olarak çekildi ki dizinin aksine çok başarısız bir filmi hem de uzun süre etkisinden kurtulamayacağımız **aga dizileri** furyası başladı.

Kınalı Kar, Zerda, Beyaz Gelincik, Gurbet Kadını, Sıla, Aşk ve Ceza... Kurguya ve karakterlere yönelik gerçekleştirilen bazı eklemeler ve çıkarmalar haricinde *Asmalı Konak*'ın izinden yürüyen bu diziler, aldıkları yüksek reytinglerle yapımcıları ve yayıncı kanalları sevinçlere gark etmişti. Ama her şeyin bir modası olduğu gibi dizilerin de modası var. Birkaç seneden beri ağa dizilerinin yerini intikam dizileri aldı. Şimdilerde yeni moda intikam ancak *Show Tv*'de yayınlanan "**Adını Kalbime Yazdım**"la ağa dizilerine geri dönüş yaşıyoruz.

"Adını Kalbime Yazdım" tipik bir ağa dizisi. Kan davası nedeniyle küçük yaşta Mardin Midyat'tan ayrılıp İstanbul'da yaşamak zorunda kalan Ömer Ağa ile İstanbullu Doktor Leyla'nın "**büyük aşklar kavgayla başlar**" klişesini doğrulayan olaylar silsilesi sonrasında oluşan büyük aşkları evliliğe doğru ilerlerken kendilerini birden bire Doğu'nun törelerinin ve aşiret kurallarının karşısında bulmalarının hikâyesi.

İki düşman aşiret, kız alıp verme ile düşmanlığı sonlandırma ve Batı tarzı eğitim alan ağanın törelere karşı çıkması alışılmış şeyler. Farklılıklardan biri, hani şu intikam dizilerinin bir bilgesi / yol göstericisi olur ya Bkz. *Ezel* dizisindeki Dayı karakteri burada da öyle bir karakter var: Tahir. Söylediklerine biraz kulak verelim: "*Ömer, isyan ediyorsun etme! Bela diyorsun ya, Rabbim belayı sevdiği kuluna sabretmeyi öğreysin diye verir. (...) Gönül verdin diye de sonu mutlak vusluttur sanma! Sevda uğruna çile çekmeyi yazdıysa çekersin Ömer!*" Böylece hikâyenin gidişatı hakkında da bilgi edinmiş oluyoruz. Bir diğeri de, Doğu-Batı farkı diğer dizilere nazaran daha belirgin ortaya konuluyor. Özellikle art arda gelen İstanbul- Mardin sahneleri bu algıya sebep oluyor. Bunun bir amacı varsa ileride öğreniriz belki.

Bu arada ileride işlerin karışacağına dair işaretler verilmeye başlandı bile. Halil Ağa'nın Leyla'ya olan ilgisi, Leyla ile Ömer Ağa'nın biçare âşık hâlleri, Dicle'nin Ömer Ağa'ya olan karşılıksız aşkının onu sürükleyeceği eylemler, Leyla'nın en azından bir süre intikam için Ömer Ağa'yı kışkırtması ya da ters davranması bizi bekleyen gelişmeler olacak. Demedi demeyin. Bu arada buradan yetkililere sesleniyorum. O şivelerin hâli ne öyle! Mesela, doğma büyüme Mardinli bir otel temizlik görevlisi nasıl bu kadar düzgün İstanbul Türkçesi konuşur biri bana açıklayabilir mi bunu?

Her neyse, dizinin diğerleri gibi yüksek reyting alacağı en azından bir süreliğine kesin. Çünkü bizim toplum seviyor böyle hikâyeleri. Öyle ya da böyle feodal düzenin bir parçası olan erkeklerle modern bir kadının aşk hikâyesi hep ilginç bulunur. Ancak işin tuhaf yanı, bir yandan feodal düzenin değişmesi için çaba gösterilirken bir yandan da bunun gibi dizilerle bu düzenin tekrar ve belki de daha olumlu bir toplumsal imajla üretimi sağlanıyor. Astığı astık, kestiği kestik ve birbirleriyle hiç bitmeyen bir güç mücadelesi sürdüren her şeyde söz sahibi erkekler ile sürekli ağlayan, kendi kararlarını veremeyen ve hayatları hakkındaki tasavvurlar için erkeklerin gözünün içine bakan biçare kadınlar. Daha da kötüsü ister Batılı ister Doğulu olsun sonuç hep aynı: Erkeğin egemenliğine teslim olan/ boyun eğen kadınlar! İstedığımız toplum böyle bir şey mi bir kere daha dürüstçe düşünmemiz gerek sanırım.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni zenginler ve 'Bugünün Saraylısı'

Betül Tansel 18.11.2013

Yeni zenginler ve 'Bugünün Saraylısı' Paranın varlığı ve/veya yokluğu ile değişen hayatlar üzerine ne çok şey yazılmış çizilmiştir. ATV'de yayınlanmaya başlayan **Bugünün Saraylısı** da bunun örneklerinden biri. Türkçeyi çok iyi kullanan yazarlardan biri olan **Refik Halit Karay**'ın aynı adlı eserinden esinlenen dizi, bizi para, sosyal statü ve ahlaki değerler eşliğinde aslında çok iyi tanıdığımız bir hikâyeye çağırıyor. Tanıyoruz çünkü Karay'ın eseri günümüz dizi dünyasında seyircinin ilgisini çekecek ne kadar şey varsa onunla donatılmış: Saf bir genç kız ve onun gaddar babası, kurnaz ve/veya alımlı kadınlar, ahlaki değerleri her şeyin önünde tutan bir baba, üçkâğıtçı damat, çapkın, çekici ve zengin komşu ve onun otoriter ve statü düşkün annesi vs.

Belli bir karakteri canlandırmada başarı gösteren oyuncunun sonrasında da benzer roller üstlenmesi bir Yeşilçam klasiğidir ya (Bkz. **Hulusi Kentmen**'in tonton dede karakteri) dizide karakterleri canlandıran oyunculara baktığımda, bu durum dizi sektörüne de mi sığıyor diye düşünmekten kendimi alamadım. **Aşk-ı Memnu**'nun Adnan Bey'ini canlandıran **Selçuk Yöntem** ve **Küçük Hanımefendi** dizisinin Neriman'ını canlandıran **Cansu Tosun** benzer karakterlerle Ata Bey ve Ayşen olarak karşımızdalar. Bu tercihler seyircinin diziyi kabullenmesini kolaylaştırdığı için yapımı olumlu etkilese de oyuncuların kariyerleri açısından benzer bir olumlu etki yapıp yapmadığı çok tartışma götürür.

Şimdi olayı biraz farklı bir yere götüreceğim. Tartışma programlarında bazen laf dönüp dolaşır sermayenin Türkleşmesine gelir. Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu yana uygulanagelen bu politika ile ağırlıklı olarak gayrimüslimlerin elinde olan sermayenin Türk burjuvazisi oluşturmak amacıyla çeşitli yöntemlerle el değiştirilmesidir anlatılmak istenen. **Refik Halit Karay**'ın Ata Bey'in oğlu Çetin'e sordurttuğu "**Varlık Vergisi ne demek enişte**" sorusu bu konuyla ilgilenmek isteyenler için fena bir başlangıç sayılmaz.

Sonuçta "**başarı**" ile uygulanan politika çoğu devlet destekli yeni bir "**burjuva**" sınıfının doğmasını ve güçlenmesini sağladı. Ancak dizide de gördüğümüz gibi bu sınıf artık kendini ve taşıdığı "**değerleri**" tehdit altında hissediyor. Son yıllarda "**Anadolu Kaplanları**" olarak da bilinen Anadolu sermayesinin güçlenmesi var olan burjuva sınıfını rahatsız ediyor. Bu konunun uzun uzadıya tahlilini yapmak pek "**popüler kültür**" işi olmadığı için burayı atlayıp diziyi ile olan bağlantısına geçiyorum.

Kâtipoğulları daha eski ve zanaatkâr bir aile olmaları nedeniyle Atamanlar'dan daha üstün olsalar da ki dizide bu durum, Atamanlar çok satış yapsa da cemiyet hayatının Kâtipoğlu markasını tercih etmesi ile de belirtilir her ikisi de Cumhuriyet'in oluşturmak istediği burjuva tipinin temsilcisidir. Bir zamanlar onların hizmetlisi konumundaki Yaşar Bey ise Kayseri'de zenginleşip Ata Bey'in yalısını alacak hâle gelmiştir. Ata Bey, apartman dairesine taşınırken dünün "**hizmetlisi**" yalının sahibi olmuştur. Yani Yaşar Bey ve onun gibileri "**bugünün saraylısı**"dır

Bu gerçek, hem sosyal hayatta hem de ticarette sürekli bir reddiye ile karşılaşmaktadır. Ata Bey, Yaşar Bey'e hitap ederken bey sıfatını kullanmazken, Yaşar Bey ise ona Saraylı Bey ya da Saraylı demekten her seferinde garip bir zevk alıyor. Ayşen de hem üniversite okumamış olması hem de davranışları ve kıyafetleri nedeniyle "**Kezban**" sıfatını hak ediyor. Yani, Yaşar Bey ve kızı "**cemiyet**" hayatınca kabul görmüyor. **Rezzan Ataman**'ın dediği gibi '**biraz alaturka onlar!**'

Berberlerinde getirdikleri servet ise cemiyete göre kaynağı belli olmayan bir zenginlik! Kimse onları aralarında istemiyor. Yaşar Bey ve kızının, Kâtipoğulları'nın düğününde en görülmeyen yere oturtulması ve Yaşar Bey'in Feride'ye beşbiryerde takma mücadelesi nedeniyle Feride'nin sinir krizi geçirmesi bunun en güzel örneği.

Velhasılıkelam diziyi izlerken aşk, intikam, komplo teorileri vs. yerine sermayenin el değiştirmesi mevzuunu önemsedim. Dizi bu eksende devam etmeyecek ve klasik Ayşen'in cemiyet hayatına uyum sağlama ve belki de Kâtipoğulları'ndan intikam alma hikâyesine dönecek. Ama keşke birileri bu mevzua ele atsa da baştan savma değil tabii farklı formatta bir dizi izlese!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Popüler yarışmalar ve ansızın beliriveren ırkçılık üzerine

Betül Tansel 25.11.2013

 Popüler yarışmalar ve ansızın beliriveren ırkçılık üzerine **O Ses Türkiye** ve **Yetenek Sizsiniz...** Hepinizin bildiği gibi uluslararası menşeli iki format. Dünya çapında büyük kitleleri kendine çekmeyi başaran bu yarışma programlarını en çok **"beklenmedik performanslar ve yetenekler"** ortaya çıktığında duyarız. **"Yetenek Sizsiniz"**'in İngiltere versiyonu **"Britian's Got Talent"** da **Susan Boyle**'un 2009 yılında gerçekleştirdiği performansın hem İngiltere'de hem de dünyada büyük yankı uyandırması bunun bir örneği. Ama bu hafta bu iki yarışma farklı ülkelerdeki aynı soruna ayna vazifesi gördü: **İrkçılık!**

"Holland's Got Talent" programına bu hafta o ülkede eğitim gören **Xiao Wang** isimli Çinli bir yarışmacı katıldı. Jürinin karşısına çıkar çıkmaz etnik kimliği hakkında sataşmalara maruz kaldı. Bu durum performansı sırasında ve sonrasında da rahatsız edici bir şekilde devam etti. İlk sataşma adını söylemesi ile başladı. Jüri üyelerinden Hollandalı aktris **Chantal Janzen**'in **"Olabilir"** sözüne salondaki gülüşmeler eşlik etti. Wang, İtalyan besteci **Giuseppe Verdi**'nin **Rigoletto** adlı eserinden **"La donna é mobile"**'i seslendireceğini söylediğinde ise diğer bir jüri **Gordon Heuckeroth**'un şu iğnelemesine maruz kaldı: **"Hangisini söyleyeceksin? Pirinçli 39 numarayı mı?"** (gülüşmeler) Muhteşem bir performans ve ayakta alkışlayan seyirciler sonrasında Gordon yine tuhaf gülüşmeler eşliğinde çok şaşırdığını ifade ederek **"Haftalardır gördüğüm en iyi Çinli. (...) Çin lokantasında çalışan garsona benziyor"** dedi. Üç evetle yarışmaya kabul edilen Wang'tan sonra Amerikalı jüri üyesi **Dan Karaty** biraz üzgün bir hâlde ve sessizce Gordon'a **"İnsanlara böyle şeyler söylememelisin. Bu berbat!"** sözleriyle serzenişte bulundu. Bütün bu süreç boyunca Wang ise mahcup bir tavır ve tebessümle durumu geçiştirmeye çalıştı. Sonuçta, sanal ortamda özellikle Gordon'a karşı oluşan tepki sonrasında, program yapımcıları konuyu değerlendirerek jüri üyesi hakkında bir karara varacaklarını açıkladılar.

O Ses Türkiye yarışması ise ilk kez Ermeni bir yarışmacıyı konuk etti: **Corç Şeker**. Güzel bir performans sonrası her Ermeni'nin defalarca karşılaştığı şey onunda başına geldi: İsim ve onun yanlış söylenmesi. Jüri üyeleri hem bunun üzerine konuşurken hem de Corç'un nereli olduğunu anlamaya çalıştılar. Gökhan'ın **"Baba Türk anne yabancı galiba"** tahminine Corç **"İkisi de Türkiyeli de ben Ermeni'yim. Ama Ermenilerde de Corç yok"** cevabını vererek durumu açıklığa kavuşturmuş oldu. Jüri üyeleri arasında **"Beni al onu alma"** şeklindeki klasik diyalogdan sonra Corç, Ebru Gündeş'i seçti. Burada ırkçılık jüri üyelerinin değil seyircileri yorumlarında ortaya çıktı. Özellikle de Azerilerin...

Türkiye'de sosyal medyada yapılan yorumlarda ilk sırayı yarışmacının adı üzerine yapılan espriler alıyor. İkinci sırada **"Türkiyeli ne demek la?"** ya da **"Ben de bu çocuktan bişey anlamadım. Anne baba Türk kendi Ermeni'ymiş"** gibi kavram karmaşası yaşayan insanlarımız geliyor. Son ikisi ise yarışmadaki sonuç üzerine tahminlerden oluşuyor. Bir kısım yorumcu, yarışmacının kendisini Ermeni olarak tanıtmasının büyük cesaret istediğini ama böylece kazanma şansını sıfırladığını düşünürken diğerleri de arkasına alacağı Ermeni lobisiyle yarışmadan kesinlikle galip çıkacağı iddia ediyor. Bu arada şimdiden Corç Şeker ile ilgili videoların başlığına Ermeni kimliği eklenmiş durumda: **"O Ses Türkiye Ermeni Corç Şeker."**

Azerilerin yaptığı yorumlar ise bu işin nerelere varabileceğini göstermesi açısından önemli. Azerilerin Türkiye'deki programları ne kadar çok izledikleri herkesin malumu. Bu duruma bir de Dağlık Karabağ konusundaki Azerbaycan-Ermenistan uyuşmazlığı eklenince bu tür yorumlar kaçınılmaz oluyor. **O Ses Türkiye**'nin Facebook sayfasındaki **Corç Şeker** videosunun altındaki yorumlar, durumun vahametini yeterince

ortaya koyuyor. İşte onlardan bazıları: **"İğrenç ses, iğrenç yorum. Ailesi Türk kendi Ermeniymiş buna oy atan Türk ve Azeri kardeşlerim sakun atalarımızın kemiklerini sızlatmayın."**, **"Ebruya chox ayib. Eri Azeri ola ola. Ve Azerilerin boyuk derdi Ermeni olani bele desteklemek. Ayib ilsun."**, **"Türkler unutmasın ki her problemde Azerbaycan onların yanında olur kimliyi bilinmeyen Ermeniler yox."**

Toplumların hastalıklı yanlarını görmek için bazen kitap okumak ya da araştırma yapmak gerekemeyebiliyor. İnsanları eğlendirme amaçlı yapımlarda ortaya çıkan kimi durumlar var olan problemlerimize ayna tutabiliyor. Tıpkı bu hafta farklı ülkelerde yaşanan farklı insanların hedef olduğu ama sonuçta tüm dünyayı etkileyen ırkçılık probleminde olduğu gibi.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnadına efekt, inadına özensizlik

Betül Tansel 02.12.2013

 İnadına efekt, inadına özensizlik İntiharla başlayan ilk sahne... İki erkek bir kadın... İtirafılar, açıklamalar... Kadın kendini boşluğa bırakmak isterken son anda kendisine uzanan iki adamın eli... Kadının sevdiği adamdan son isteği olan sevgi sözleri ve kendini boşluğa bırakışı... Bu sahneye bir de **Gökhan Kırdar**'ın *"Yerine Sevemem"* şarkısını ekleyince insan kendini tutamaz ağlar, değil mi? Ama kadın gökdelenlerden düşerken öyle bir efekt kullanılmış ki zaten çok etkili olamayan sahne tamamıyla anlamsız bir hâle bürünmüş.

Kaçış sahnesi... Kadın ve erkek bir araç içerisinde peşlerindeki insanlardan kurtulmak için kaçarken bir helikopter belirir ve bağlantıda olduğu araçlara kaçakların bulunduğu aracın yerini bildirir... Tünele girilir... Helikopter, aracı tünel çıkışında beklemektedir... Fakat kaçan araç ani bir kararla geri döner ve bu sefer de onu takibe alan araçlar yolunu keser... Ateş açılır ama yara almadan kurtulur kaçaklar... Daha fazla ilerleyemeyeceklerini anlayınca da arabayı uçuruma sürerler ve hurdaya dönen araç denizin dibini boylar. Bu sahnede seyirci üzerinde hedeflenen telaşla karışık korku hâli ve şaşkınlık duygu durumları, çekilen özensiz takibimsi sahne izlediyseniz hak verirsiniz uçurumda yuvarlanan araca dair efekt sayesinde tuzla buz olmuş durumda. Geriye kalan tek şey ise **"ne oldu ya şimdi!"** duygu hâli.

Yukarıda bahsettiğim sahneler **"İnadına Yaşamak"** adlı bir diziden. Ekranların yeni intikam dizilerinden biri. Birkaç farklılık dışında bildik bir senaryo üzerinden ilerliyor. Sonrasında ne olur zaman gösterir artık. Fakat bu dizinin benim için önemi uzun zamandır değinmek istediğim iki konu için fırsat sağlaması: **Dizilerde kullanılan efektler, takip ve silahlı çatışma sahneleri.**

Yurtdışındaki dizileri ya da filmleri takip edenlerin orada kullanılan efektler ve takip ve çatışma sahneleri konusunda üç aşağı beş yukarı bir fikri vardır. Ama bizde bu durum bir yerde tıkanmış kalmış. Sanki bu işle meşgul olan insanlar belli filmlerin ya da dizilerin öyle etkisinde kalmışlar ki bu zamanda dahi o etkilendikleri filmlerin ya da dizilerin kullandığı efektleri ve de takip ve çatışma sahnelerini kullanmaya devam ediyorlar ya da öyle yapmak bütün bir **"dizi sektörünün"** işine geliyor. İşte size örnekler!

1939 yapımı **"Oz Büyücüsü"** filmini ya izlemiştiniz ya da mutlaka bir yerde kulağınıza çalınmıştır. Kendisi, çoğu otorite tarafından tüm zamanların en iyi on filmi arasında gösterilir. Bu film için özel üretilen efektler kullanıldı

ve dönemin en pahalı prodüksiyonu gerçekleştirildi. Şimdi bu filmin bizdeki muadillerine dönelim! Yani 2000'li yılların ilk çeyreğinde karşımıza çıkan ve bitmesine rağmen tekrarları yayınlanmaya devam eden "**Selena**" ve "**Bez Bebek**" dizilerine. "**Oz Büyücüsü**" gibi her ikisinin de hedef kitlesi çocuklar. Filmdeki karakterler dönüştürülerek bu iki dizide, farklı başrol ve yan rol tercihleriyle kullanılmış. Buraya kadar böyle başarılı bir yapıma öykünülmesi normal karşılanabilir ama efektleri bire bir kopyalamak neyin nesi? Aradan geçmiş 74 yıl, bilgisayar icat edilmiş ve insanlar sanal dünyalar içinde kaybolurken bu neyin kafası? "**Selena**" daha çok bilgisayar efekti kullanarak bu durumdan biraz sıyrılma da "**Bez Bebek**"te kullanılanlar tam müzelik efektler. İzleyicide nostalji(!) hissi mi uyandırmak istiyorsunuz bilmiyorum ama sizin diğer izleyici gruplarına bakış açınız gibi ciddiye almadığınız o kitle bugün tablet bilgisayar kullanıyor ve akıllı telefonlarla dünyayı avuçlarının içinde alıyorlar. Bilginize!

"**Star Trek**" ya da bizdeki adıyla "**Uzay Yolu**". İlk olarak 1966 yılında bir bilimkurgu televizyon dizisi olarak yayın hayatına başlasa da daha sonra sinema filmleri, roman, hikâye ve video oyunu olarak birçok kulvarda kendini gösterdi. Dizi Türkiye'de 1984-1998 yılları arasında *TRT*, *Star TV*, *Show Tv*, *Cine 5*, *Kanal 6* gibi beş kanalda gösterildi. Bu diziyi Türkiye'deki seyirciler lazer, ışınlanma, ışık hızı vb. bilimsel kavramlarla tanışmış ve bilgisayar, tarayıcı gibi az sayıda kişinin kullandığı teknolojilere aşina hâline gelmişlerdir. Bu kült dizinin bizdeki versiyonu 2012 yılında bilimkurgu komedi tarzında çekilen ve dokuz bölümde sona eren "**Türk'ün Uzayla İmtihani**" dizisidir. Hangi mantıkla senaryosunun yazıldığı ve kanalın böyle bir projeyi neden satın aldığı hâlâ muamma! Bilimkurgu sıfatını nereden aldığı ise hiç belli değil! Kıyafetler ve uzay mekiğinin içi "**Uzay Yolu**"ndakine benzetilmeye çalışılmış. Bunun dışında geçmişten kalma uzay mekiği fırlatma görüntüleri, greenbox kullanılarak yapılan uzaydaymış izlenimi vermesi gereken ama kullanılan efekt teknolojisi nedeniyle ver(e)meyen çekimler, sıradanlaşmış esprilerle (!) harmanlanmış tuhaf dekorlardan oluşmuş bir gezegende yaşananlardan oluşan bir dizi. Dizi sektörüne çağrım çokook uzun bir süre bilimkurgu çekmeyin lütfen. Bize de yazık!

Takip ve çatışma sahneleri için örnek bir film ya da dizi bile bulamadım. Durum o kadar vahim yani. Belki Bollywood sinemasından bazı filmleri ya da sahneleri kendimize örnek aldığımızı söyleyebilirim. Ama onların da bizden bir adım ötede olduklarını belirtmem lazım. Sürekli yayınlanan tekrarları nedeniyle isimlerini söylesem yeterli olacak iki dizi durumumuzun ne hâlde olduğu göstermek açısından yeterli: "**Arka Sokaklar**" ve "**Adanali**". Bunlara ek olarak "**Kurtlar Vadisi**" gibi bir dizi var ki silahlı çatışma sahneleri, ölmeyen oyuncularıyla – ancak diziden çıkacaksa ölüyorlar ve ölüp ölüp dirilen Polat Alemdar'ıyla bir şaheser! Açıkta bulunsalar da sıkılan kurşunların karakterlerin kılına zarar vermemesi sizde de onların başka bir dünyada yaşadığı izlenimini uyandırmıyor mu?

Velhasılıkelam neresinden tutarsanız orası elinizde kalıyor. Artık dünyada neler olup bitiyor öğrenmek için birkaç tuşa basmak yeterken bizimkilerin bu umursamazlığı, ne yaparsak yapalım izliyorlar zaten mantığı, insanı sinir ediyor. Bu işi üstlenen yapımcıların bi kendilerine bir de bu işlerin piri olan prodüktör **J.J. Abrams**'a (bkz. **Star Trek**, **Görevimiz Tehlike 4**, **Fringe**, **Almost Human**) bakmaları lazım.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dizilerde kadınlık hâlleri

 Dizilerde kadınlık hâlleri Nezihe Muhiddin, Kadınlar Halk Fırkası, Türk Kadınlar Birliği ve 5 Aralık 1934. Kafanızda hiçbir şey oluşmadı değil mi? O zaman açıklayayım: Nezihe Muhiddin, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk partisi olan Kadınlar Halk Fırkası'nın (KHF) kuruluşuna önderlik eden Osmanlı- Türk düşünür, aktivist, gazeteci, yazar ve kadın hakları savunucusudur. 16 Haziran 1923 tarihinde kurulan KHF kısa bir süre sonra kapatılınca(!) yoluna Türk Kadınlar Birliği (TKB) adı altında devam etti. İki temel amacı vardı: İlki yoksul ailelere, kadın ve çocuklara yardım etmek diğeri ise kadınları siyasi haklarını kullanacak sorumluluk ve bilince ulaştırmaktı. İlk amaç kimseyi rahatsız etmedi. Ama diğeri dönemin söz sahipleri için sorun oluştuyordu. Tabii ki bu bakış açısının TKB'nin çalışmalarını etkilememesi düşünülemezdi. Fakat bu zorluklar, onların 10 yıl süren ve sonunda 5 Aralık 1934 tarihli Kadınlara Seçme ve Seçilme Haklarının tanınmasını sağlayan çalışmalarını engelleyemedi. Daha sonra ne mi oldu? "Bütün haklar kadınlara teslim edilmiştir" denerek TKB susturulmaya çalışıldı ve unutulmaya terk edildi. Sonraki kuşaklar ise tüm bu mücadeleden habersiz 5 Aralık'ta "verilen" hakları kutlamaya devam etti ve ediyor.

Gündem bu kadar yoğun olmasaydı bu hafta 5 Aralık'ın anlam ve önemini anlatan konuşmalar dinler ve yazılar okurduk. Türkiye'de kadın haklarının ve kadınların toplum içindeki konumunun her konuda ne kadar ileride olduğuna dair bilindik sözler söylenir dururdu. Hâlbuki gerçeği görmek için televizyonda akşam haberlerini izlemek ve/veya gazetelerin üçüncü sayfalarını okumak yeterli. Ben size dizilerin bu hafta yayınlanan bölümlerindeki kadınlık hâllerinden örnekler vermek istiyorum.

Benim İçin Üzülme dizisinde bu hafta "kadın ve mülkiyeti" konusuna değinildi: Harun, Buke'ye tecavüz edip gelişen olaylar nedeniyle Buke intihara kalkıştıktan sonra, onu kurtaran tecavüzcüsü Harun'un etrafında toplanan kalabalığa sözleri şöyle: "Şimdi herkes duysun herkes bilsin ki Buke benim karım, benim helalimdir artık. (Buke'nin çığlıkları) (...) Duyan duymayana bilen bilmeyene söylesin! Bu saatten sonra Buke, Harun'un olmuş desin. Herkes bilsin. (Babanın itirazına karşı) Senin kızın bundan sonra benim karım. Sıkıntı yok. Herkes herkese söylesin. (...) Buke, Bukem geri geleceğim. Merak etme seni alacağım. Artık biz çok mutlu olacağız. Bizi artık kimse ayıramayacak. Bukem merak etme. Herkes duysun! Herkes bilsin! (Buke'nin kulaklarını kapatması ve çığlıkları) O Niyazi'ye de söyleyin. Deyin ki Buke artık Harun'un olmuş deyin. (Göz kırpmıyor.) Ona ait olmuş deyin. O da bilsin! O da bilsin! Onunda haberi olsun! " O sırada Harun'un etrafında Buke'nin babası ile birlikte 10-15 tane adam var. Tek yaptıkları şey şaşkın şaşkın Harun'a bakmak. Bir kadına tecavüz eden bir adam bunu övüne övüne hem de birkaç kere söylüyor ama babası dâhil kimse olayın ne kadar vahim olduğunu anlayamıyor. Her zaman olduğu gibi Buke'nin çığlıklarını kimse duymuyor. Hatta sonrasında tecavüzcüsünün hayatını kurtarmak da ona düşüyor. Tahammül edilebilir gibi bir şey değil!

Bu toplumun erkekleri tarafından genel kabul gören ve bu nedenle erkeklerin yakın çevrelerindeki kadınlara dair -kız kardeş, akraba, arkadaş, komşu kızı vs.— koruma güdüsünü harekete geçiren "evlenilecek kızlar- eğlenilecek kızlar" bakış açısına, yeni başlayan Vicdan dizisinden bir örnek verelim. İki genç, sevgililerini tüm gece film izlemek için eve çağırır. Kızlar ailelerine yalan söyler. Gençlerin evine giderler. Bir süre sonra o gençlerden birinin dayısı ansızın gelir ve kızları tanır. Sonrasında yeğenini bir odaya çeker: "Oğlum sen ne düşüncesiz bir çocuk oldun böyle! Muhsin Abi bi duysa kızların burada olduğunu ne diyeceğiz onlara? Aklın bir karış havada Emre. Biz seninle ne yapacağız oğlum? (...) Bana bak ben çıkar çıkmaz kızları gönderiyorsun evlerine, tamam? (...) Sen bu kızla ciddi düşünüyor musun? Evet! O zaman kızı bir daha bu durumlara sokmayacaksın! Tamam, söz dayı vallaha bir daha yapmayacağım. Hee yapmayacan! "

Daha birçok örnek verilebilir ama bu kadarı da yeter herhalde meramımı anlatmaya! "Bütün haklarımızı" almış bireyler olarak kadınların bu toplumdaki yerlerini görmek için aslında çok uzaklara değil yakın çevrenizdeki

kadınların gündelik yaşam içerisinde deneyimlerine dair anlatılara ufak bir kulak kabartmanız da yeter! Ya da sadece Nezihe Muhiddin'e bakalım bence! Neden mi? Çünkü böyle bir kadının, hayatını 1958 yılında İstanbul'da bir akıl hastanesinde yitirmesini sağlamayı başarmışız da o yüzden!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yurtdışına mı açılsak

Betül Tansel 16.12.2013

 Yurtdışına mı açılsak Hazır 2013 sona erip ödül törenleri birbirleri ardına adaylarını açıklıyorken ben de sizleri uluslararası alanda iki ödül töreninin dizi adaylarıyla tanıştırmak istiyorum. Böylece, Türkiye sınırlarını aşp farklı ülkelerden alternatif diziler izlemek isteyenlere de bir faydam dokunur. Bir nevi erken gelen yılbaşı hediyesi gibi de düşünebilirsiniz aslında!

"People's Choice Awards" ve "Golden Globes Awards" uluslararası alanda ilgi ile takip edilen iki ödül töreni. "People's Choice Awards"da sinema, dizi ve müzik alanında kazananlar, dünyanın dört bir yanındaki izleyicilerin istedikleri sayıda verdikleri oylarla belirleniyor. "Golden Globes Awards"da ise 55 ülkeden temsilcilerin bulunduğu ve 250 milyondan fazla okuyucuya hitap eden "Hollywood Foreign Press Association"a (Hollywood Yabancı Basın Birliği) üye gazetecilerin film ve dizi alanlarında kullandıkları oylar sonucu belirleniyor. Drama, komedi, müzikal, drama-suç gibi farklı başlıklarda yer alan dizilere ve oyuncularına dair adayların tam listesine internet ortamından ulaşabilirsiniz. Ben size onun yerine, listede yer alan ve izlemeye değer olduğunu düşündüğüm birkaç diziden bahsedeceğim.

Komedi dalının güçlü adaylarından "The Big Bang Theory " yedinci sezonunda ve reytinglerde üst sıraları kimselere kaptırmıyor. Hani mutlaka vardır ya her sınıfta "inek" diye nitelendirilen, itilip kakılan ama içten içe başarıları kıskanılan tipler, işte onların hikâyesi anlatılıyor bu sitcom'da. Zeki ama asosyal ve içine kapanık olan fizikçi Sheldon ve Leonard'ın hayatları, karşı apartmanlarına taşınan aktrist olmaya can atan çekici garson Penny ile tanışmalarıyla değişir. Sonrısıysa meydana gelen tuhafliklar ve komedi!

"Breaking Bad " desem birçoğunuza tanıdık geleceğine eminim. İzlememişseniz bile adını bir yerlerden mutlaka duymuşsunuzdur. Türkiye'de de ciddi bir hayran kitlesine sahip bu dizinin finali birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de uzun süre konuşuldu. Dizinin konusu kısaca şöyle: Kimya öğretmeni Walter White kanser olduğunu ve ancak iki yıl daha yaşayabileceğini öğrenir. Bunun üzerine karısı ve oğlunun geleceğini garanti altına almak için kariyerine uyuşturucu ve suç dünyasında devam etmeye karar verir. Dizide sıradan, çalışkan bir adamın ölümcül bir hastalık sonucu ahlaki değerlerindeki değişimin ve uyuşturucu ticaretinin büyük oyuncularından biri hâline gelmesine tanıklık edeceksiniz. Kaçırmayın derim!

Bizim polis teşkilatında var mıdır bilmem ama ABD'de FBI'a bağlı çalışan bir "Davranış Analiz Birimi" var. Görevleri suçluların profillerini çıkararak onların yakalanmasına yardımcı olmak. İşte böyle bir ekibin hikâyesini anlatan çok başarılı bir dizi var: "Criminal Minds." Dokuzuncu sezonu yayınlanan dizide bir yandan suçluların profillerinin çıkarılarak yakalanmalarına dair öyküleri izlerken bir yandan da ekibin özel hayatına tanık oluyoruz,

ki bazen bu hayatlar suçlularla da kesişebiliyor. İnsan davranışlarının ön planda olduğu ve her bölümde yeni bir şeyler öğreten yüksek tempolu bir dizi arıyorsanız, buldunuz demektir.

Her izlediğimde acaba bir gün bizde de böyle bir dizi çekilebilir mi diye düşündüğüm, sonra "Yok yok saçmalama!" deyip konuyu kapattığım bir diziyle tanıştırmak istiyorum sizi: "Homeland." İsrail yapımı "Hatufim" (Savaşın Esirleri) dizisinin ABD versiyonu olan dizi, üçüncü sezonunu dün yayınlanan bölümüyle tamamladı. Konusuna gelince, deniz subayı Nicolas Brody, Irak'ta esir olarak geçirdiği sekiz yılın ardından düzenlenen bir askerî operasyonda tesadüfen bulunur ve ABD'ye kahraman olarak döner. Ancak CIA'de görevli Carrie Mathison, daha önce aldığı bir istihbarat nedeniyle Brody'nin kahraman değil karşı taraf için çalışan bir casus olduğuna inanmaktadır. Bu doğrultuda bir yandan üstlerini ikna etmeye çalışırken bir yandan da kendisini doğrulayacak bir ipucu bulmak için Brody'i gölge gibi izlemektedir. Olay örgüsü ve anlatımı çok iyi olan bu diziyi izlerken sürprizlere açık olmanızı öneririm. Zira karşınızda tüm kırılganlığıyla ve bilinmezliğiyle insanoğlu ile siyasetin, çıkarların ve ahlak normların çatışmasını anlatan bir dizi duruyor.

Korku türünü seven kitle sıra sizde: "American Horror Story: Coven." (Amerikan Korku Hikâyesi: Cadılar Meclisi) Bu dizi üçüncü sezonunda ama her sezon farklı bir hikâye anlatılıyor. Bu sezon hikâyenin başkahramanları olan cadıları sırasıyla vudu büyücüler ve cadı avcıları takip ediyor. Yani kadınlar üzerine kurulu bir hikâyeden ve sık sık Amerikan tarihine referansta bulunan olaylardan bahsediyoruz. Korku öğelerinin yanı sıra hem kadınlar hem de geçmişte etnik vb. sebeplerle yapılan haksızlıklar üzerine çok şey söyleyen bir dizi. Yani korkunun da ötesinde bir şeyler arayanlar için biçilmiş kaftan.

Her iki ödül töreninde de ipi kimler göğüsleyecek ocak ayında öğrenmiş olacağız. Aday olan ve benim de anlatmak istediğim o kadar çok dizi var ki, ama onları başka yazıda anlatacağımı varsayarak konuyu burada kapatıyorum. Umarım bu dizileri izlerken sizde en az benim kadar keyif alırsınız. İyi seyirler!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Politiğim, politksin, politik...

Betül Tansel 23.12.2013

 Politiğim, politksin, politik... Nasıl bir hafta geçirdik! Ortaklık toz duman... Yolsuzluk operasyonu ile birlikte ülkenin gündemi filmleri aratmayacak hareketliliğe sahne oldu. Ben de tabii haftanın anlam ve önemine binaen sizi **politik diziler**le tanıştırmaya karar verdim.

Politik dizi Türkiye'deki seyircinin yabancı olduğu bir tür. 1980-88 yılları arasında yayınlanan ve büyük beğeni toplayan İngiltere yapımı politik hiciv türündeki "**Yes Minister**" (**Emret Bakanım**) adlı dizinin, 2004 yılında Atv'de "**Sayın Bakanım**" adıyla uyarlanarak yayınlanması hariç. Ama bu dizinin de yayın hayatı kısa sürdü. Tabii bir de "**Kurtlar Vadisi Terör**" vardı. 2007 yılında yayınlanmaya başlayan dizi, Türkiye'nin en önemli meselelerinden biri hakkında, kendi bakış açısı doğrultusunda, bu meselenin çözülmesine engel olan taraflara ve onların girift ilişkilerine ayna tutma iddiasını taşıyordu. Tıpkı **Kurtlar Vadisi** ve **Kurtlar Vadisi Pusu** gibi.

Soruna ışık tutmak gibi büyük iddialarla başlayan dizi iki bölüm yayınlandıktan sonra yayından kaldırılınca da bu kapatmanın nedenleri ve nasılları üzerine büyük tartışmalar koptuğunu hatırlasınız herhalde.

Türkiye'nin politik dizi türü ile olan ilişkisine dair sosyolojik analizi başka bir yazıya bırakıp dizileri anlatmaya başlıyorum. Üç diziden bahsedeceğim size. Bunlar mini diziler yani 4-15 bölüm arasındalar. Amerikan ve İngiliz yapımı olan bu dizilerden ikisi yayın hayatını tamamlarken biri için de geri sayım başladı. Bu dizilerde rastlanan en büyük özellik, varlıklarının temeline oturdukları konular ve/veya kişilerin bir şekilde politik hayatta var olmuş kişi ve/veya hikâyeler olmasıdır. Böylece gerçeklikle kurgu birleştirilip hem o ülkenin siyasi hayatında çarkların nasıl döndüğüne dair izleyiciye bir fikir veriliyor, hem de güncel siyasi konular hakkında seyirci düşünmeye teşvik ediliyor.

Bill Clinton, Hillary Clinton ve Monica Lewinsky... Skandalın üzerinden 15 yıl geçmesine rağmen bu üçlü size bir şeyleri hatırlatmıştır herhalde. Ama ben yine de hafızaları tazeleyeyim. ABD Başkanı Bill Clinton'ın Beyaz Saray stajyerlerinden Monica Lewinsky ile yaşadığı ilişkinin 1998 yılında ortaya çıkması hem Amerikan toplumunda hem de uluslararası mecrada geniş yer bulmuştu. O süreçte eşinde yanında duran Hillary Clinton ise sonrasında 2007 yılında Demokrat Parti'den Başkanlığa aday ilan edilse de adaylığı kazanamayınca 2009 yılında Barack Obama'nın kabinesinde Dışişleri Bakanı olarak yer aldı. 2012 yılında ABD'de yayınlanan **"Political Animals"** dizisi ana karakterlerini ve hikâyesinin temelini işte bu üçluden ve skandaldan alıyor. Hillary Clinton gibi bir geçmişe sahip "Elaine Barrish" Hillary'nin aksine Başkan adaylığını kaybedince eşinden boşanma kararı alıyor ve yeni kabinenin en popüler Dışişleri Bakanı oluyor. Bakanlık sürecinde yaşadıkları ise ona şansını Başkanlık için tekrar deneme kararı aldırıyor. Dizide bu karar sonrasında yaşananlar ise siyaset/siyasetçiler, basın ve özel hayat üçgeninde ele alınıyor. Elaine'nin adaylıktan çekildikten sonra başarısızlığına dair kocasıyla yaptığı konuşma bir çok şeyin anlaşılması için değinilmeye değer: *"Efsanevi narsisizmini düşününce, bu kaybın seninle hiçbir ilgisi olmadığını anlamanın imkânsız olduğunun farkındayım. Ama bir dakikalığına olmadığını düşün. Bud, tüm ülke seni seviyor. Seni daima sevecekler. Karmaşık duygular beslediklerim benim. (...) Lütfen bana yine 'seni tanısalardı severlerdi' palavrasını atma. 20 yıl oldu. Beni tanıyorlar. Kampanya yapmaktan nefret ediyorum. İkiyüzlülükte Olimpiyat Oyunları bu kampanyalar. (...) Ve hepsinden önemlisi yalan söylemekten nefret ediyorum. Yalan söylemek ve hiçbir şey düzelmeyeceği hâlde insanlara düzelecek demekten nefret ediyorum. Sen söylediğin yalana inanıyorsun ve bu yüzden her seçimi kazandın. Garcetti de Demokratların Başkan adayı bu yüzden kazanacak."*

Bu ülkede **"derin devlet"** nedir sorusuna cevap veremeyecek insan yoktur. Tabii her birinin cevabı birbirinden farklı olacaktır ama hepsi size böyle bir yapının varlığına yüzde yüz inandıklarını söyleyecektir. 2012 yılında İngiltere'de yayınlanan politik gerilim türündeki **"Secret State" (Derin/ Gizli Devlet)** tam da bu konuyla ilgili. Dizin ilk sahnesi, hükümet yetkilileri patlama sonucu yanmış evler ve parçalanmış cesetler arasında gezerken gökyüzünden üzerlerine yağın kül taneleri ile açılır. Amerikan menşeli büyük bir petrol şirketi olan "PetroFex", İngiltere'de Scarrow kasabasına büyük bir yatırım yaparak tesis inşa eder ama tesiste bir patlama olur ve birçok insan ölür, evlerse kullanılamaz hâledir. Hükümet patlamanın sebeplerini araştırırken ABD'den ülkesine dönmeye çalışan İngiltere Başbakanı'nın uçağı kaybolur. İngiltere'nin iç güvenliğinden sorumlu istihbarat servisi MI5 devreye girer. Uçağın enkazı bulununca da Başbakan'ın öldüğü kabul edilir. MI5, uçağın düşmesini El-Kaide'ye bağlı bir örgütün yaptığını düşünmektedir. Bu arada bir gazeteci de PetroFex hakkında kafalarda soru işaretleri uyandıran raporlar sunup bilgiler paylaşmaktadır. Dizi, bu hikâye üzerinden İngiltere'nin derin devletini oluşturan seçilmiş hükümetler, büyük holdingler ve bankalar arasındaki ilişkileri etkileyici bir biçimde gözler önüne seriyor.

Edward Snowden'ı tanır mısınız? Kendisi birkaç ay önce ABD Ulusal Güvenlik Dairesi'nden (NSA) sızdırdığı

bilgilerle ABD'nin küresel çaptaki casusluk sistemini ortaya çıkarttı. Şu anda Rusya'da yaşayan Snowden, sızdırdığı bilgilerle hem ABD'nin hem de diğer ülkelerinin politik gündemleri sarstı. İşte bu hikâyeden yola çıkan 2013 yapımı "**Hostages**" (**Rehineler**) dizisi Güvenlik Dairesi'nin casusluk projesine son vermeye karar veren ABD Başkanı'nı kararını halka açıklamadan bir suikastla öldürmek isteyen güçlerle bunu gerçekleştirirken kullandıkları insanlar arasında yaşananları anlatan bir dizi. Müttefikler ve düşmanların sürekli yer değiştirdiği bu dizi, akıl oyunlarını, ahlaki normların koşullara göre değişkenliğini ve insanların istedikleri şeyleri elde etmek için ne kadar ileri gidebileceklerini anlatan güzel ve sürükleyici bir yapım.

Bizim güzide dizi sektörümüzde böyle yapımlar ne zaman gerçekleştirilir ya da gerçekleştirilebilir mi bilinmez ama şu soğuk kış günlerinde ve gündemin yoğun sisli hava durumunda yapılacak güzel şeylerden biri de elinde sıcak bir çayla bir politik gerilim filmi ya da dizisi izlemek gibi geliyor bana. Siz ne dersiniz?

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir erkeklik sorunsalı: İktidar ve güven

Betül Tansel 06.01.2014

 Bir erkeklik sorunsalı: İktidar ve güven Sabah programlarında görmeye alışık olduğumuz **Seda Sayan**, bu defa bir öğle kuşağı yarışma programı ile karşımızda: "**Kaynana Gelin Seda'ya Gelin.**" Programın ismi ve formatı dışında Seda Sayan bildiğimiz Seda Sayan. Yine bacımlı, kıslı hitap cümleleri kullanmaya ve alakalı alakasız yerlerde göbek atmaya devam ediyor. Zaten bu yüzden Seda Sayan'ı tercih ediyorlar bu tür programlara. "**Samimiyet**" ve reyting birarada.

Yarışmanın mevzuu adından da anlaşılabilirceği gibi toplumumuzun "**kanayan**" yarası gelin- kaynana anlaşmazlığı. Yarışmada gelinler ve kaynanalar soruları cevaplarken eşler/ oğullar da hangisinin doğru söylediğine karar veriyor. Yani kendi tabirleriyle "**adil bir yargılama**" yapıyorlar. "**Hanginiz daha bencilsiniz**", "**Gelin-kaynana aynı evde neden yaşayamazsınız**", "**Hanginiz daha paragöz**" gibi sorular beraberinde şöyle cevapları getiriyor: "**Gelinim ağırkanlı ve kıskançtır. O yüzden aynı evde yaşayamayız**", "**Kaynanam kalıp kalıp sabunları harcamaktan başka bir şey yapmaz**", "**Sercan'ı yola getiririm evlenince. Kaynanamın kazanması bana koyar.**"

Eleştirel cevaplarda söz uzatılıp erkeğin de atışmaya dâhil edilmesi sağlanırken olumlu ve yapıcı süren diyaloga hemen müdahale ediliyor. Seda Sayan "**Hadi bırak bırak!**" deyip ya sözünü kesiyor ya da oynamaya başlıyor.

Kazananlar için ödüllerin yer aldığı bir çarşı var ki sizin için sıradan bir çarşı gibi görünse de Seda Sayan için o "**dünyanın en büyük**", "**dünyanın en güzel**" ve "**dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş**" çarşısı! Yarışmacıların da çarşının ihtişamından etkilenmemesi mümkün değil tabi ki:

"Halı veriyorum."

"Allahhhhh!" (göbek atıyor)

Program boyunca yaşananlara kadın- erkek ilişkilerinin toplumsal yansıması bağlamında baktığımızda karşımıza çıkan tablo, "**erkek**" üzerinde kurduğu ya da kurduğunu düşündüğü hâkimiyet üzerinden varlığını

ispat etmeye ve onu sürdürmeye çalışan "**kadın**" figürüdür. Bir taraf kendini "**erkek annesi**" olarak tanımlayıp verdiği emek vurgusu üzerinden oğlu üzerinde etkili olmaya çalışırken diğer taraf da eşini "**hanım köylü**" olarak tanımlayıp "**Evde kararları ben veririm. O uygular**" sözüyle durum tespiti yaparak eşi üzerindeki etkisini ortaya koymak istiyor. Böylece karar merciine oturtulmuş, "**güç ve iktidar sahibi erkek**" üzerinde hâkimiyeti ilan edilen kadın, toplumdaki varlığını ve statüsünü de garantilemiş hissediyor. Bu durum, yarışma boyunca erkeğin verdiği kararlara gösterilen abartılı mutluluk, nispet yapma, mutsuzluk ve hesap sorma şeklinde kendini gösteren duygu, durum hâlleriyle daha belirgin bir şekil alıyor. Ne de olsa ortada olmak ya da olmamak mevzuu var!

Eğer bir taraf, erkeğin diğer tarafı seçtiğine emin olduysa yaşadığı hayal kırıklığı büyük oluyor ve şöyle diyaloglar yaşanabiliyor:

" Ne istedin de veremedim anne?

Çocuğumun çok başarılı olmasını isterdim. İki yıllık okulu dört yılda bitirdi.

Hayal kırıklığına uğrattım seni.

Evet.

Hangi konuda?

Her konuda.

Mesela?

Okul, iş, evlendikten sonra değişmen."

Kendisinin varlığına bir başkasının varlığını tanıma ve sürdürme gücü verilen erkek, doğal olarak iktidar sahibi muktedir biri olarak varlığını olumluyor ve yüceltiyor. "**Evde kimin sözü geçer**" gibi bir soruya bile hemen "**Ben kafama göre esip gürlerim**" ya da "**Onlar öyle sansınlar. Benim sözüm geçiyor**" gibi iktidarını koruyucu ve saldırgan cevaplar veriyor.

Peki, erkekler kendilerini gerçekten bu kadar muktedir hissediyorlar mı? Toplumun onlara sunduğu bu iktidar pozisyonunun ve kendine güven duygusunun iç dünyalarındaki yeri nedir? Bu soruya bütün erkekleri kapsayan bir cevap vermek imkânsız ama şöyle bir örneğin varlığını bilmenin de önemli olduğunu düşünüyorum: **Celile Hanım** ve **Yahya Kemal Beyatlı**.

Celile Hanım, Nâzım Hikmet'in annesidir. Dillere destan bir güzelliğe sahiptir. Ressamdır. On yedi yıllık evliliğini sona erdirmiş kendi ayakları üzerinde durabilen bir kadındır. **Yahya Kemal** ise Nâzım Hikmet'in okuduğu Bahriye Mektebi'nde öğretmenlik yapmaktadır. Nâzım Hikmet'e özel ders vermek için evine gittiğinde gördüğü Celile Hanım'a ilk görüşte âşık olur. Celile Hanım ile Yahya Kemal'in aşkı artık hem toplumun hem de Bahriye Mektebi'ndeki öğrencilerin malumudur. Bu konudan rahatsız olan **Nâzım Hikmet**,

bir gün hocasının cebine bir not bırakır: **"Muallimim olarak girdiğiniz bu eve babam olarak giremeyeceksiniz!"** Hem Nâzım Hikmet'in bu notu hem de Yahya Kemal'in hiç aklından çıkmayan "Bunca yıllık eşini bırakan kadın, bir gün beni de terk edecektir" düşüncesi onu Celile Hanım'dan uzaklaştırır. Celile Hanım evlilik hazırlıkları yaparken **Yahya Kemal** bir mektup ile **"Özür dilerim, evlenemem"** diyerek bu ilişkiyi bitirir. Öldüğünde evraklarının arasından kurumuş bir çiçek çıkar ve bir not: **"Aşkından vazgeçemediğim kadının, o veda gecesi nadide göğsünden aldığı çiçektir..."** 1919. Bu birbirlerini gördükleri son yıl olmuştur.

Yahya Kemal her ne kadar Celile Hanım'ı çok sevse de, bir gün terk edilebileceğine ve bunu kaldıramayacağına dair inancı onun geri çekilmesini sağlamıştır. Celile Hanım'ın bir evliliği bitirebilmeye ve ayakları üzerinde durabilmeye muktedir olması onun kendisine olan güvensizliğinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bir evlilik olacaksa ipler onun elinde olamayacak ve her zaman terk edilebilme olasılığı ile yaşamak zorunda olacaktı. Bu ise, hayatının on iki yılını Paris'te geçirse de, erkeklerin onca iktidarla donatıldığı bir toplumda yetişen Yahya Kemal'in kabul edebileceği bir şey değildi. Ne onu unutabildi ne de onunla yaşayabildi.

Ez cümle, hayatta genel geçer şeyler söylemek çok zor. Ama çok açık olan bir şey var ki, her ne kadar sonuçları kadınları daha çok etkilese de erkeklik hâllerinin her türlü erkekler için de ciddi sıkıntılar barındırıyor.

Not: Yakınlarda Celile Hanım ve Yahya Kemal'in aşkını temele alan kurgu-biyografi türünde bir kitap yayımlandı. İlgilenenler için künyesi: **Celile Hanım, Aysel Hacır**, Minval Yayınları.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aborjinler, kamu spotları ve 'Sevdaluk'

Betül Tansel 13.01.2014

 Aborjinler, kamu spotları ve 'Sevdaluk' Ekranlarda yeni bir Karadeniz dizisi başladı, ismi **"Sevdaluk"**. Çamlıhemşin'in Şenyuva köyünde çekiliyor. Başrollerinde **Demet Akbağ** ve **Erdal Özyağcılar**'ın oynadığı dizide, gençken birbirlerini seven ama nedenini henüz bilmediğimiz bir sebeple ayrılmak zorunda kalan Adalet ile Ali İhsan'ın hâlâ devam eden aşkları ekseninde köyün sakinlerini de içine alan bir hikâye anlatılıyor. Bu hikâyede ve/veya senaryoda emeği geçenler bence iki şeyden etkilenmişler. **Aborjinler** ve **kamu spotları**.

Aborjinler, Avustralya yerlileridir. Kendileriyle tanışmam **Marlo Morgan**'ın **"Bir Çift Yürek"** ve **"Sonsuzluğun Mesajı"** kitapları sayesinde. Doğaya saygı temelinde bir hayat sürdüren Aborjinler, asla keyfi olarak bir canlıyı öldürmezler ve doğaya zarar vermezler. Doğanın ve insanın varlığının bir şekilde birbirlerine bağlı olduğuna inanırlar. Mitolojik kahramanlarının çoğu da hayvandır. **Sevdaluk** dizisindeki kimi söylemler ve sahneler bana bu halkı hatırlattı. Hani Fırtına deresi ile dertleşen Ali İhsan'ın ya da ağaçla konuşup ona açıklama yapan ya da onu seven Ali İhsan ve Hayati'nin sahneleri var ya işte onlardan bahsediyorum.

Kamu spotlarına gelince; dizinin her bölümünde öyle söylemler ve sahneler var ki, dizi değil de adı öyle konulmamış ama her zamankinden daha uzun bir kamu spotu izliyormuşsun etkisi bırakıyor. En son yayınlanan

bölümdeki Ali İhsan'ın ilk önce tek başına sonra da etrafındaki herkesle birlikte söylediği "**Derelerimize dokunmayın!**" cümlesi ve bir de peşinden söylenen uyumlu türkü sahnesini izleyince "**yok daha neler**" demekten kendimi alamadım. Bir dizinin bu kadar mesaj kaygısı taşımasını nasıl açıklamalı bilemiyorum.

Bunun dışında bir de her konuya el atılmaya çalışılıyor. Ana hikâye **hidroelektrik santrallerine** karşı çıkma üzerinden ilerlese de kapitalizmden, atanamayan öğretmenlere kadar her konuda söyleyecek bir sözü var *Sevdaluk* dizisinin.

Tüm bunların yanında tipik Karadeniz dizisi özelliklerini de barındırıyor: Bir türlü becerilemeyen şive ve dizinin geneline yansıtılmaya çalışılan gereksiz bir espri havası. Bu esprilerin en zorlama hâlini de ninelerin konuşmalarında görüyoruz. Bir de dizideki müzisyen kontenjanına rockçı yerine punkçıyı uygun görmüşler bu sefer.

Yalnız benim bakıp bakıp da göremediğim bir şey var. Giyim kuşamlarıyla ve tavırlarıyla bize farklı olduğu söylenen insanların neden farklı olduklarını anlatan bir sahne ya da konuşma yok dizide. Hâlbuki özellikle bir mekânda dizi çekiyorsan mutlaka o mekânın ve insanların özelliklerini anlatan bir sahne ya da ifade eklemen gerekir. Yabancı filmlerde ya da dizilerde bunu sıklıkla görürüz. Mesela **Dexter** dizisinin ilk sezonunun ilk bölümünün açılışında neden Miami'nin mekân olarak seçildiğini açıklar Dexter.

Biz daha **Şenyuva**'nın eski adının "**Çinçiva**" olduğunu bilmiyoruz. O bölgede yaşayan insanlara **Hemşinli** dendiğini, Karadeniz'in dağlık iç kesimlerinde yaşayan bu halkın kendine has bir dilinin (**Hemşince**) ve kültürünün olduğunu, dağlık yerlerde yaşamaları nedeniyle bu kültürü ve dili yüzyıldır koruduklarını bilmiyoruz. Çünkü bize göre Karadeniz tamamıyla Lazlardan oluşur. Bu bilginin yanlışlığı bir yana, Laz bir karakter kullandığını ifade eden "**Benim için Üzülme**"nin İngilizce tanıtım metninde Laz yerine "**Northern Turk's**" yani "**Kuzeyli Türk**" ifadesinin kullanılması, sonrada buna itiraz edilince yapımcının dizinin bölgeye ekonomik katkılarından dem vurup asıl itiraz konusuna hiç değinmeden itiraz edenleri "**borçlu**" çıkarmaya çalışması da ayrıca değinilmesi gereken bir konu. Bu ülkede herkesin üzerinde bir şeyler söylediği ama hakkında pek bir şey bilmediği konulardan biri de **Lazlar, Lazuri (Lazca)** ve Laz kültürüdür çünkü.

Velhasılıkelam, "**bazılarınız, bana ne bundan, ben sadece Karadeniz'in o muhteşem doğasını görmek için izliyorum**" diyebilir. O zaman **Yüzüklerin Efendisi** kitabının yazarı **J.R.R. Tolkien**'in yaptığı gibi gerçekte hiç var olmayan bir orta dünya oluşturalım ve içine ne kadar sahte karakter varsa gönlümüzün istediği şekilde yerleştirelim. Böylece hem Karadeniz'in doğasından mahrum kalmayız hem de Karadeniz'de yaşayan gerçek insanları ve onların kimliklerini ve kültürlerini rahat bırakırız.

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Liberaller, koçlar ve 'Kızıllema'

Betül Tansel 20.01.2014

 Liberaller, koçlar ve 'Kızıllema' "**Manidar zamanlamalarla**" dolu geçen günlerimize denk düşen nur topu gibi "**manidar**" bir dizimiz var artık: **Kızıllema**. Dizi, **Osman Sınav** etiketi taşıyor. *Deli Yürek, Kurtlar Vadisi*,

Sakarya-Fırat desem bu dizinin de nasıl bir mantığa sahip olduğunu ifade etmeme gerek kalmaz herhalde. Ama bu seferki kurumumuz Milli İstihbarat Teşkilatı yani MİT.

Dizimizin kahramanı Murad Altay. Kendisi dizinin sitesinde *"tam bir vaka, eksantrik, kesinlikle değişken, tutarsız ve sorunlu biri ama sanırım kafası zehir. (...) Çok arkadaşı yok hatta hiç yok diyebiliriz. Asosyal ve dengesiz biri"* olarak tanımlanıyor. Ben bu tuhaf ve anlatım bozukluğu ile dolu tanımlamanın dizinin geneli hakkında da bir öngörü oluşturabileceğini düşünüyorum. **"Kahramanı böyle olan bir dizi nasıl ilerleyebilir"** diye düşününce sizin aklınıza neler geldi?

Diziye şekillendiren/ şekillendirecek olan iki önemli aktör **tatlı su balıkları** ile **koçlar**. Liberal olan **tatlı su balıkları** güzide dizimizde şöyle anlatılıyor: *"Yoksa sen de onlardan mısın? Hani şu liberal tatlı su balıklarından. Bunlar var ya bunlar... Bunlar polisten, askerden, MİT'ten, devletle ilgili ve devletin her türlü kurumundan nefret ederler. İş makinelerinden, belediye araçlarından hatta devletin protez diş kuyruğundaki emeklilerinden bile. Ama her şeyden nefret ederler."* Kavram karmaşasına hoş geldiniz. Tamam, amacınız liberallerle dalga geçmek ve aşağılamak ama liberalizmi bir araştırsaydınız da liberalizm ile anarşizm karışımı bile denemeyecek ama daha nasıl ifade edilebilir bilemediğim bu metni yani aklınıza ilk gelen sözcükleri kâğıda dökmeseydiniz.

Koçlar ise karşımıza her zamanki gibi **"fedakâr"** hâllerleriyle çıkıyorlar: *"Bu işler hep bize kalır evlat. Kanun bu! Kurban arandı mı herkesin gözü koçlara döner Murad!" "Eee devlet bekletilmez Murad Bey. (...) Çek besmeleyi gir o kapıdan içeri!"* Bu sefer hedef kitle belli ve referanslar sağlam. Yalnız sanki cihada gidiyormuş gibi bir hava verilmesi biraz fazla mı olmuş ne!

Murad Bey safı koçların yanında, o belli de tatlı su balıklarıyla nasıl bir ilişki kuracak işte orası biraz şüpheli. Yaşam ortamları ve sıkletleri farklı olan bu iki türe bir de dış mihraklar ekleneceğine göre bu diziden daha çok yazı çıkar bana.

FOBİK İNSANLAR TOPLUMU

Ne kadar kötü hayatlarımız varmış! Ne kadar çokmuş meğer yenilgilerimiz ve hayal kırıklıklarımız! Ne çok şeyi içimizde biriktirmişiz de öyle kusmaya yer arıyormuşuz! Sanki herkes, geçen hafta pazar günü **Bülent Ersoy**'un kendi adını taşıyan show programında Mevlid Kandili nedeniyle başını kapatmasını ve ilahi söylemesini bekliyormuş. Bu öylesine bir kusmaydı ki Bülent Ersoy, on dakika içinde *Twitter*'da en çok konuşulanlar arasına girerken *Facebook*'ta da payına düşeni aldı. Paylaşılan tweetlere ve yapılan yorumlara baktığımızda bunları üç kategoriye ayırabiliriz: Transfobikler, İslamafobikler ve hem transfobik hem de İslamafobik olanlar. Konuya dair paylaşım örnekleri artık hepinizin malumu olduğu için tekrar yazma gereksinimi duymuyorum. Ancak içindekileri boşaltmaya yer arayan insanlarla dolu bir toplumda yaşamak hem o insanların kendileri için üzücü bir durum hem de hedef aldıkları insan için tahammül edilemez bir şey. Kimin, neyi, ne için yaptığını bilmenin imkânı yok. Ayrıca insanlar, kendi yaşamlarını ilgilendiren konular hakkında başkalarının onayını almak zorunda da değil. Başkalarının hayatlarına müdahil olmayı vazife hâline getirenler önce kendi hayatına baksalar da en azından ruhen daha sağlıklı bir toplum olmak yolunda bir adım atmış olabilsek böylece.

'Cinayetçi' geldi haanım!

Betül Tansel 27.01.2014

 'Cinayetçi' geldi haanım! **"Bir cinayetçi cesedin gözlerine bakar. Cesedin son bir isteği vardır. Cansız gözleriyle yalvarır. Bir şey ister, yalnızca tek şey! Katilini! Bedeni susmaz ölünün. Nasıl öldürüldüğünü anlatır. Ve bir tek cinayetçi duyar bu sesi"** diye başladı dizi tanıtımı ve böylece güzel Türkçemize yeni bir kelime girdi: **"Cinayetçi."** Metnin kendisi zaten falsolu ama bu kelimeyi icat etmekle üstüne tüy dikmiş oldular. Yani pek de iyi bir başlangıç olmadı.

Dizi artık herkesin bildiği gibi uyarlama. Danimarka yapımı **"Forbrydelsen"** adlı dizinin dünya çapında kazandığı başarı neticesinde Bafta TV Ödülü ki kendisi uluslararası ödüller kategorisinde zirvededir Amerikan versiyonu **"The Killing"** çekildi. Şimdi de sıra bizde yani **"Cinayet"**te! Türkiye'nin kendine has özellikleri gözönüne alınarak yapılan değişiklikleri bir kenara bırakırsak aynı ad, aynı karakterler ve aynı kurgu.

Her iki diziyi de izlemiş olanların Türkiye versiyonuna olumlu bakması pek mümkün değil. Ben de o kitle içinde yer aldığım için dizi hakkında yazmadan önce önyargılarımdan olabildiğince kurtulmak için birkaç bölüm izlemek istedim. Ancak bu durum görüşlerimde pek bir değişiklik oluşturmadı.

"Cinayetçi" Zehra Komiser **"en belirgin özelliği bürosundaki erkek egemenliğine inat, en az onlar kadar delikanlı, cabbar, gözü pek ve cesur bir kadın komiser"** olarak tanımlanıyor tanımlanmasına da biz bu karakter özelliklerine sahip bir komiser göremiyoruz dizide. **Nurgül Yeşilçay** oyunculuğuyla böyle bir karakteri canlandıramazken onun bu durumu senaryo tarafından da destekliyor. Sanırım prospektüse bir daha bakmakta yarar var hem oyuncu hem de senarist açısından. Bir de o ne öyle en az erkekler kadar şöyle böyle! Böyle bir çita belirleme ancak bu ülkede olur herhalde!

Diğer **"cinayetçimiz"** Yılmaz Seyhan hakkında bir açıklama yok. Aslında bu birçok şeyi de açıklıyor. **Engin Altan Düzyatan**'ın tipik bu topraklara has maço erkek tavırlarından birden bire Amerikan filmlerindeki ya da dizilerindeki polislere geçiş yapması bundan kaynaklanıyor olsa gerek. Danimarka versiyonundaki karakter Jan Meyer de sorunlu bir tipti ama onun gelgitleri daha mantıklı bir çerçeveye dayanıyordu. Burada ise tek gördüğümüz kadınlara **"elinin hamuruyla"** belli işlerde çalışmamasını salık veren ama sözkonusu küçük kızlar olunca cevval kesilen, posta koymadan hiçbir sorgulamayı yapamayan, gereksiz gözü karalıklar yapan biri. Geçmişe dair verilen referanslarla da uyuşturucu kullanma ve kızını bir sebepten kaybetme uyuşmayan davranışlar bunlar! O zaman daha karanlık biri çıkmalıydı karşımıza.

Aslında dizideki en komik unsur siyasetçiler. Onlara bakınca özellikle de Aslan Kocatepe'ye aynı ülkede mi yaşıyoruz acaba demekten kendimi alamıyorum. Bu ne beyefendi davranışlar, Psikanalist **Sigmund Freud**'dan alıntılar yapmalar, iki medeni insan gibi televizyon programında tartışmalar, sonra bir de bunların üstüne insan doğasının ahlak ve sadakat üzerinden sorgulanmasına şahit olmayı ekleyince insan ne yapacağını şaşıyor. Bünyemiz alışkın değil vesselam. Oysaki daha geçen hafta TBMM Genel Kurul salonunu bir uçtan diğer uca koşarak geçip üzerine bir de sağlıklı sollu kroşeler savurma yeteneğine sahip vekiller gördük. Komisyonlarda havalarda uçuşan tekmeleri de unutmamak lazım. İnsan içinden geçirmiyor değil böyle siyasetçilere sahip olup **"Hayaldi, gerçek oldu"** demeyi!

Ezcümle bu hâliyle diziyi kurtarsa kurtarsa Tahir ve Meryem Borova çifti yani **Ahmet Mümtaz Taylan** ve **Goncagül Sunar** kurtaracak gibi duruyor. Tabii dizinin kaç bölümde tamamlanacağını da önemli olduğu

aşikâr!

MALUMUN İLANI

O Ses Türkiye bu hafta yayınlanan bölümüyle final yaptı. Yarışmayı **Hasan Doğru** kazandı. Final bölümüne bakıldığında herkeste bir sakinlik, sonucu bilmenin getirdiği bir rahatlık vardı. Çünkü çok uzun bir zamandan beri birincinin kim olacağı belliydi. Yanlış anlaşılmasın Hasan Doğru'nun sesine diyecek yok ve tavırları da tam bizim toplumun seveceği türden. Bu nedenle onun kazanmasında şaşırarak bir şey yok. Sorun, izleyici açısından bu durumun bir dezavantaj olması. Kimse kazananını bildiği bir yarışmayı izlemek istemez. "**Geçen sene de böyle değil miydi**" diyeceksiniz. Eh biraz ama orada hâlâ yarışmayı alabilme olasılığı olan **Ayda Mosharraf** vardı. Yalnız merak ettiğim bir konu var ki yapılacak olan single'da hangi türde esere yer verilecek? Türkiye'nin operayla olan münasebeti de herkesin malumu ne de olsa!

betul.taraf@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)